
Suunnittelijälähtöisen vaatemalliston muotoiluprosessi

Tapaustutkimus Memento mori -mallistoprojektista

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Muotoilun koulutusohjelma

Visamäki, syksy 2015

Karoliina Lundahl

Visamäki
Muotoilun koulutusohjelma

Tekijä	Karoliina Lundahl	Vuosi 2015
Työn nimi	Suunnittelijälähtöisen vaatemalliston muotoiluprosessi Tapaustutkimus Memento mori -mallistoprojektista	

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Memento mori -malliston tuotekehitysprosessia tapaustutkimuksen keinoin. Mallisto on suunniteltu Hämeen ammattikorkeakoulun vuosittaiseen jalkine- ja vaatetusmuotoilijoiden muotinäytökseen. Opinnäytetyössä valmistetaan naisten kolmen asukokonaisuuden pienmallisto ateljeetyöskentelynkeinoin, minkä suunnittelun lähtökohdiana pidetään muotoilijan omaa luovaa vapautta.

Tämän työn tavoitteina olivat tehdyn tuotesuunnitteluprosessin tulkinta ja vertailu yleisiin suunnittelun teorialleihin sekä mahdollisten eroavuuksien esiintuominen. Opinnäytetyön vertailu keskitetään enimmäkseen Pirkko Anttilan käsityöllisen suunnittelun ja valmistuksen teorialleihin (1993), koska se on yksi tunnetuimpia teorialleja Suomessa sekä tyypillisesti soveltuvin ateljee- eli nimenomaan käsityöllisen toiminnan vertailuun. Opinnäytetyö hyödyntää osittain kvalitatiivisia eli laadullisia tutkimusmenetelmiä. Kuitenkin opinnäytetyö suoritettiin pääsääntöisesti case-tutkimuksen eli tapaustutkimuksen keinoin. Prosessista kerättiin dokumentaarista aineistoa valokuvien, tekijän muistiinpanojen sekä luonnosten muodossa. Mallistoprojektin ajan tekijä harjoitti jatkuvaa havainnointia prosessista ja kirjasi havainnot ylös lopullista kokonaisvaltaista vertailua varten.

Opinnäytetyön tuloksena prosessista syntyi kattava vertailu Pirkko Anttilan ja Ilkka Kettusen muotoiluprosessin teorialleihin päättöanalyysin muodossa. Tuloksina syntyi myös suunnittelijälähtöisesti toteutettu vaatemallisto.

Avainsanat pienmallisto, ateljee, käsityöllinen, luova toiminta, suunnittelijälähtöinen

Sivut 33 s. + liitteet 15 s.

Visamäki
Degree Programme in Design

Author	Karoliina Lundahl	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	Design process of a designer-oriented fashion collection Case -study of Memento mori fashion collection	

ABSTRACT

The thesis studies the development process of a specific fashion collection, Memento mori -collection, as a case study. Said collection has been commissioned for the annual footwear- and clothing designers' fashion show of HAMK University of Applied Sciences. Three women's outfits has been produced as a small collection based on the working methods of an atelier and the designer's freedom of creativity.

The focus of this thesis lies on the comparison between the development process done within the thesis and the commonly known theories of design. Possible differences between the two have been pointed out. The process was studied mainly by comparing it to Pirkko Anttila's theory of craft design and production (1993), since this is one of the best-known theories in Finland and also best applicable for atelier or hand-crafted type of work. Partly the thesis utilized qualitative research methods. However, the thesis was mainly carried out as a case study. Documents such as photos, designer's notes and sketches were collected during the process. Also, throughout the process the designer practiced continuous observation of the process itself and kept a log of these observations for the final comparison and analysis.

The process resulted in a vast comparison with Pirkko Anttila's and Ilkka Kettunen's theories of design in the form of a final analysis. Also, the thesis resulted successfully in a designer-oriented fashion collection.

Keywords collection, atelier, hand-crafted, creative freedom, designer-oriented

Pages 33 p. + appendices 15 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Aihealue ja tavoitteet.....	1
1.2	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuskysymykset	2
1.3	Viitekehys	2
1.4	Käsitteet.....	3
2	SUUNNITTELU TYÖ TEORIASSA	4
2.1	Pirkko Anttilan käsityöllisen suunnittelun ja valmistuksen malli.....	4
2.2	Ilkka Kettusen teorianmalli	8
3	MEMENTO MORI - MALLISTON PROSESSI.....	9
3.1	Esittely ja ensiaskeleet	9
3.1.1	Tehtävänanto	9
3.1.2	Alkumielikuvan rakennus.....	10
3.2	Tunnelma ja luonnostelu	10
3.3	Valmistusprosessi.....	18
3.3.1	Kaavoitus ja testaus	18
3.3.2	Materiaalit ja pintakäsittelyt	19
3.3.3	Kokoonpano ja viimeistely.....	22
3.4	Valmis mallisto	24
4	PÄÄTTÖANALYYSI.....	26
4.1	Tehdyn työn ja teorianmallin vertailu	26
4.2	Tulokset ja pohdintaa	30
	LÄHTEET	33

Liite 1	TUNNELMAKUVIA MOODBOARD-VIHKOSTA
Liite 2	MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Memento mori -malliston tuotekehitysprosessia tapaustutkimuksen tavoin. Mallisto on suunniteltu koulumme vuosittaiseen muotinäytökseen, mistä johtuen kyseessä on pienmallisto. Opinnäytetyön puitteissa suunnitellaan ja valmistetaan suunnittelijälähtöinen mallisto, jonka prosessista kerätään dokumentaarisia aineistoja sekä harjoitetaan jatkuvaa havainnointia koko prosessin ajan. Lopuksi opinnäytetyössä vertaillaan Memento mori -malliston tuotekehitysprosessia jo tiedettyihin suunnittelun ja muotoiluprosessien teorianalleihin.

1.1 Aihealue ja tavoitteet

Kiinnostus opinnäytetyön aiheeseen alkoi ollessani opiskelijavaihdossa Saksassa suorittamassa kaksoistutkintoa lukuvuonna 2012–2013. Saksan koulussani tuotekehitysprosessissa kiinnitettiin erityisen paljon huomiota prosessin luovuuteen sekä prosessissa käytettävään taiteelliseen ilmaisuun, missä tuotteet pyritään valmistamaan ateljeetyöskentelynkeinoin. Saksassa sain idean toteuttaa opinnäytetyöni mallistoprojektin muodossa, missä lähtökohtana olisi suunnittelijan oma itsensä toteuttaminen eikä niinkään kuluttajälähtöinen suunnittelu. Opinnäytetyössäni vertailisin tätä omaa henkilökohtaista luovaa prosessiani jo olevassa oleviin suunnittelumalleihin.

Opinnäytetyössä valmistetaan naisten kolmen asukokonaisuuden vaatemallisto ateljeetyöskentelynkeinoin, minkä suunnittelun lähtökohtana pidetään muotoilijan omaa luovaa vapautta. Opinnäytetyön tavoitteena ei ole ollut ongelmälähtöinen tai kuluttajälähtöinen suunnitteluprosessi, vaan muotoilijan vapaa luova toiminta ja tulkinta. Tämän työn tavoitteina ovat tehdyn tuotesuunnitteluprosessin tulkinta ja vertailu yleisiin suunnittelun teorianalleihin sekä mahdollisten eroavaisuuksien esiintuominen.

Koska mallisto toteutetaan ateljeetyyppisesti, rajataan opinnäytetyön ulkopuolelle taso- sekä poikkileikkauskuvien valmistus. Tasokuvat ovat pelkistettyjä kaksiulotteisia piirroksia, jotka kertovat valmistettavan vaateen rakenteesta. Poikkileikkauskuvat kertovat ommeltavien saumojen rakenteesta. Ne ilmoittavat esim. ommelten lajit ja sijainnin, saumanvarojen suuruuden sekä sen, käytetäänkö lisätarvikkeita. Teollisuudessa jokaisesta tuotteesta valmistetaan yleensä työkortti, joka sisältää tasokuvan tuotteesta sekä poikkileikkauskuvat saumojen rakenteesta. (Ylönen & Häkkinen 2005, 42.) Tasokuvat sekä poikkileikkauskuvat ovat osa teollista valmistusmenetelmää, kun kyseessä on ateljeetyyppinen yksittäiskappaletuotanto, ei näillä teknisillä kuvilla ole prosessissa virkaa. Opinnäytetyöstä rajataan pois myös valmiin malliston markkinointi ja siihen kuuluva materiaali sekä mallistoon kohdistuvan palautteen analysointi.

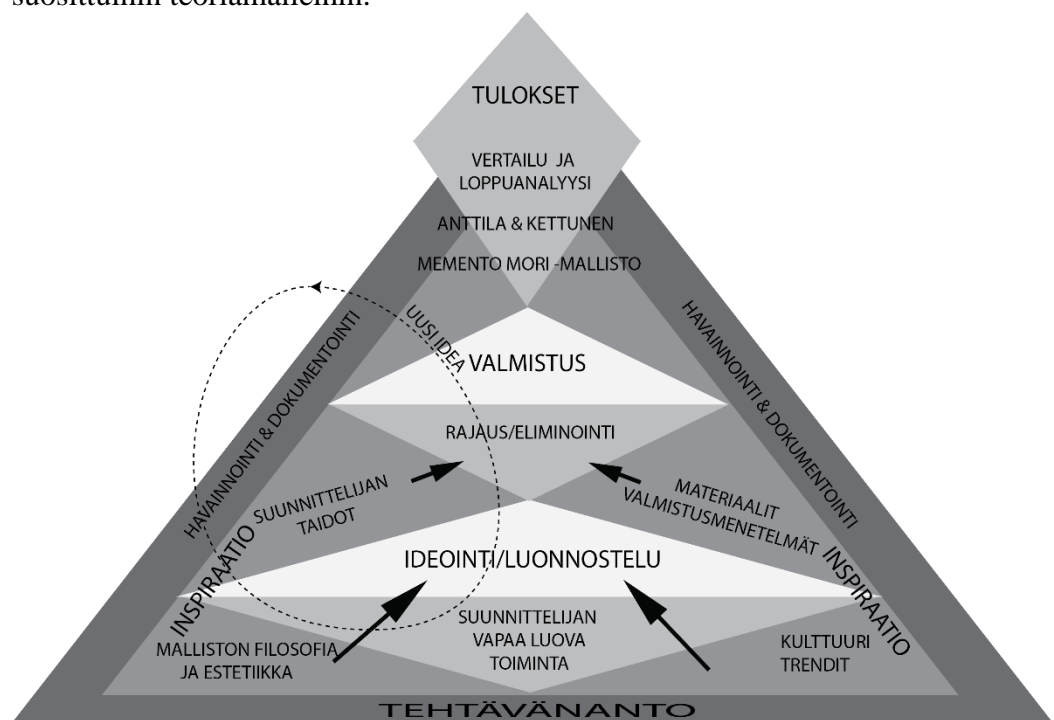
1.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyö hyödyntää osittain kvalitatiivisia eli laadullisia tutkimusmenetelmiä. Kuitenkin, opinnäytetyö suoritetaan pääsääntöisesti case-tutkimuksen eli tapaustutkimuksen tavoin. Prosessista kerätään dokumentaarista aineistoa valokuvien, tekijän muistiinpanojen sekä luonnosten muodossa. Mallistoprojektin ajan tekijä harjoittaa jatkuvaa havainnointia prosessista ja kirjaa havainnot ylös lopullista kokonaisvaltaista vertailua varten. Lopullisessa vertailussa hyödynnetään yleisiä ja tunnettuja teorialalleja suunnittelusta sekä muotoilusta.

Tutkimuksen tavoitteena on vertailla tehdyn prosessin vaiheita tiedettyihin suunnittelumalleihin ja tuoda esille mahdolliset eroavuudet. Tutkimuskysymysten asettelu oli haasteellista aiheen laajuuden vuoksi. Lopullisiksi kysymyksiksi muotoutuivat seuraavat asiat: Miten suunnittelijan itsensä ilmaisu näkyy mallistoprosessissa? Miten se eroaa tunnetuista prosesseista?

1.3 Viitekehys

Alla esitetty opinnäytetyön viitekehys (Kuvio 1.) kuvastaa tämän opinnäytetyön tapahtumien kulkua sekä siihen vaikuttaneita tekijöitä. Prosessi alkaa suunnittelijalle annetun tehtävän käsittelystä ja loppuu valmiiseen mallistoon, jonka tuotesuunnitteluprosessia vertaillaan loppuanalyyssissä. Tuotekehitysprosessi pohjautuu suuresti suunnittelijan omiin arvoihin, kokemukseen sekä havaintoihin. Loppuanalyyssissä vertaillaan tapahtumien kulkua suosittuihin teorialalleihin.

Kuvio 1. Opinnäytetyön viitekehys

1.4 Käsitteet

Suunnittelijälähtöisellä muotoiluprosessilla tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan prosessia, jossa suunnittelijalla on maksimaalinen päätäntävalta tuotekehitysprosessissa. Kuluttajälähtöisessä prosessissa pyritään huomioimaan malliston kohderyhmä eli mahdollinen käyttäjäryhmä sekä uusimmat trendiennusteet. Vastakohtana tälle suunnittelijälähtöinen prosessi pyrkii unohtamaan valloillaan olevat trendit ja valmistamaan pidempiaikaisia tuotteita sesonkituotteiden sijaan. Prosessissa suunnittelija unohtaa kohderyhmän tarpeet sekä halut ja keskittyy tuottamaan omaa ammatillista taitoaan sekä luovuuttaan hyödyntäen tuotteita, jotka ovat muotoilultaan suunnittelijan haluttua tyyliisuuntaa vastaavia. Näin ollen suunnittelija pyrkii omalla ammattitaidollaan ja näkemyksellään valmistamaan tuotteita, jotka ovat aikaa kestäviä. Tietenkään tuotteita ei voida suunnitella pelkästään näytöslavoille tai nukeille, joten on jokseenkin huomioitava malliston mahdollinen asiakaskunta. Suunnittelijälähtöisessä prosessissa suunnittelija pääsee kuitenkin toteuttamaan omaa suunnittelutyötä hänelle parhaalla mahdollisella tavalla. Opinnäytetyön mallisto on valmistettu yksittäiskappaletuotantona muotinäytösprojektia varten, joten tämän tyylinen prosessi toimii. Tuotantoon menevässä mallistossa tulisi ottaa huomioon malliston myytävyyys, jolloin kuluttajälähtöistä prosessia kannattaisi hyödyntää.

Tuotekehitysprosessi kattaa koko tuotteen läpikäytävän syntyprosessin alkuideasta käyttövalmiiseen tuotteeseen. Tässä opinnäytetyössä tuotekehitysprosessi kattaa koko malliston prosessin tehtävänannosta valmiiseen mallistoon.

Tapaustutkimus eli case-tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkimuskohdetta (case), josta halutaan saada syvälinen ja rikas kuvaus. Tapaustutkimus toteutetaan aina luonnollisessa ympäristössään, ja tutkimuskohteita on yleensä vain yksi, mutta voi olla useitakin. Tutkimuskohde tai ilmiön täytyy olla tässä hetkessä. Tutkimuskysymysten muodolle asetetaan vaatimuksia, eli niiden tulisi olla muotoa miten, kuinka tai miksi. Tässä opinnäytetyössä harjoitetaan itsessään arvokasta tapaustutkimusta (intrinsic), missä huomio keskittyy yhteen tapaukseen ja sen syvälliseen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen ja kuvaukseen. Tavoitteena ei ole yleistäminen eikä teorian muodostaminen. Pyritään rikkaaseen ja tiheään kuvaukseen yhdestä tapauksesta (tässä työssä malliston tuotekehitysprosessi). Yhden tapauksen tutkimuksesta ei ole varsinaista tieteellistä hyötyä, mutta se voi synnyttää hypoteeseja jatkotutkimukselle ja johtaa sitä kautta yleistykseen. Tapaustutkimus eroaa laadullisesta eli kvalitatiivisesta tutkimuksesta pyrkimyksellään kokonaisvaltaiseen eli holistiseen ymmärrykseen tapauksesta. (Kananen 2013, 54.)

Mallisto koostuu malleista, joissa yhdistyvät muotitrendit ja taloudelliset näkökulmat. (Eberle, Hermeling, Hornberg, Kilgus, Menzer & Ring 2004, 212.) Tässä opinnäytetyössä mallistolla tarkoitetaan yhtä muodostunutta kokonaisuutta suunnittelijan suunnittelemista ja yhdistelemistä asukokonaisuuksista. Mallistokokonaisuus yleensä sisältää teeman, joka perustuu ajankohtaisiin trendeihin. Tässä opinnäytetyössä valmistettu mallisto ei lähtökohtaisesti perustu trendeihin vaan suunnittelijan vapaaseen toimintaan ja

tulkintaan. Opinnäytetyössä käsiteltävä Memento mori -mallisto on pienmallisto, joka sisältää kolme asukokonaisuutta.

Tunnelmataulu (engl. moodboard) on suunnittelijan apuväline malliston suunnittelussa. Tunnelmataulu on tapa kerätä ideoita mallistoon. Tunnelmataulu voi olla monessa eri muodossa suunnittelijan oman mieltymyksen mukaan. Yleinen tapa on kerätä yhteen kuvia ja luonnoksia, jotka sisältävät malliston tunnelman ja filosofian sekä inspiroivat suunnittelijaa uusien ideoiden kehitykseen.

Luonnostelu on visuaalista ajattelua paperilla. Piirtäminen muuttaa häilyvät ajatukset sellaiseen muotoon, jossa niitä voidaan tutkia, arvioida ja muuttaa. Luonnos ei ole idea, vaan sen graafinen kuvaus. Luonnos kuvaa sitä, mitä ideasta voi tulla. (Kettunen 2001, 92.) Luonnosta pidetään yleensä ensiaskeleena kohti asukokonaisuuksien esityskuvia. Luonnos on nimenomaan raakile ideasta, joka on syntynyt, mutta ei vielä valmis esityskuva tuotteesta tai tuotteista.

Esityskuvat ovat visualisointeja pidemmälle edenneistä konsepteista (ideoista), ja ne esittävät ideat niin positiivisesti kuin mahdollista. Esityskuvat voivat olla esimerkiksi huopakynäteknikalla tehtyjä piirustuksia tai tietokoneella visualisoituja tuloksia. Tärkeää kuitenkin on, että rinnastettavat konseptit esitetään kaikki samalla tekniikalla toteutettuna, jotta ne ovat vertailukelpoisia. (Kettunen 2001, 96.) Tässä opinnäytetyössä esityskuvilla tarkoitetaan valmiita, viimeisteltyjä piirroksia asukokonaisuuksista tai yksittäisistä tuotteista. Esityskuvassa tulee ilmi tuotteiden lopulliset mittasuhteet sekä suuri osa tuotteiden yksityiskohdista.

2 SUUNNITTELU TYÖ TEORIASSA

Suunnittelutyölle ja itse muotoiluprosessille on olemassa useita tunnettuja sekä hyväksi todettuja teorianalleja. Tämän opinnäytetyön vertailu keskittetään enimmäkseen Pirkko Anttilan suunnittelun teorianallein, koska se on yksi tunnetuimpia teorianalleja Suomessa sekä tyypillisesti soveltuvin ateljee eli nimenomaan käsityöllisen toiminnan vertailuun. Opinnäytetyön muotoiluprosessia vertaillaan myös Ilkka Kettusen muotoiluprosessiin. Ilkka Kettusen teoria muotoiluprosessista on laajalti hyväksytty malli teollisen suunnittelun puolella ja se eroaa hieman Anttilan mallista, joten vertailusta saadaan näin monipuolisempi.

2.1 Pirkko Anttilan käsityöllisen suunnittelun ja valmistuksen teorianalle

Pirkko Anttilan käsityöllisen suunnittelun ja valmistuksen teoreettinen malli (Kuva 1.) kuvaa muotoiluprosessin yleisiä tekijöitä, ottaen huomioon pehmeän systeemis suunnittelun näkemykset toimintatutkimuksellisella lähestymistavalla. Toimintamalli kulkee spiraalimaisesti eteenpäin ja pyrkii mielikuvien mallintamiseen. Toimintamallissa otetaan kuitenkin huomioon käsityöllisen prosessin monimuotoisuus ja hyväksytään uusien ideoiden

syntyminen prosessin aikana. Lopputulos saattaakin olla erilainen kuin aluksi oli suunniteltu, mutta ei välttämättä aiottua huonompi. Anttilan mallissa erikoista on pyrkimys huomioida käsityöllisen toiminnan joustavampi tavoitteen asettelu sekä tulosten hyväksyntä verrattuna esimerkiksi teolliseen suunnitteluun. Malli koostuu kuudesta pääosatekijästä, jotka kukin pitävät sisällään tarkennettuja vaiheita ja tekijöitä. Alla on avattu näitä kuutta osatekijää tarkemmin, jotta loppuanalyysi olisi helpommin lukijan tulkittavissa. Lisäksi näitä pääosatekijöitä pidetään loppuanalyysissä lähtökohtaisesti merkittävinä ja huomioidaan niiden eri vaiheet sekä vaikutukset prosessiin. (Anttila 1993, 107.)

Ensimmäinen tekijä on alkumielikuvan luominen, mikä pääasiassa vaiheena tarkoittaa työn tarkoituksen ja tavoitteiden sisäistämistä. Alkumielikuvan muotoutumiseen vaikuttaa informaation hankkiminen ja se mistä informaatio on peräisin. Mahdollisuuksien antaminen alkumielikuvan syntymiselle ja itse mielikuvan synty, ovat ratkaisevan tärkeää luovalle toiminnalle. Mitä enemmän työn on tarkoitus olla taiteellinen, sitä suurempi painoarvo on vahvalla alkumielikuvalla. Mielikuvien taustalla ovat alkuperäiset luonnolliset havainnot kokemuksiin sekä eri lähteiden informaatiot. Alkumielikuvan rakentumisen jälkeen on ryhdyttävä määrittelemään, mitä ja minkälaista tietoa työssä tarvitaan. Tiedon laatu selviää yleensä varhain, kuitenkin suuri osa siitä tulee hankittavaksi vasta myöhemmin. Jos informaation hankinta tulee suoritetuksi järjestelmällisesti, varmistetaan olennaisten näkökohtien huomioonotto heti työn alussa. Työssä hyödynnettävää tietoa ja faktoja voidaan hankkia monella tavalla. Informaatio voi olla luonteeltaan teoreettista (tutkittua ja testattua) tai se voi olla arkikokemukseen perustuvaa tietoa. Käsityöntekijällä on usein ”menetelmätietoa” eli osaamista, joka on hankittu vain yksinkertaisesti tekemällä, kokeilemalla ja tutkimalla prosessia tai esimerkiksi jotain erityistä tekniikkaa. (Anttila 1993, 113 & 130.)

Toisessa päätekijässä mitataan tekijän omia resursseja sekä arvioidaan kyseisten resurssien ja rajoitusten välistä suhdetta. Suunnittelijan sisäiset vaikuttajat ja tiedonlähteet ovat hänen psykologiset tekijät, elämänkatsomukselliset tekijät, esteettiset ja eettiset tekijät sekä emotiot, arvot, arvostukset, asenteet ja tarpeet. Tekijän muihin resursseihin ajatellaan motivaatio, osaaminen ja luovuudelliset tekijät. (Anttila 1993, 109 & 129.)

Kolmannessa päätekijässä keskitytään tekijän ja prosessin ulkoisiin resursseihin. Ulkoisiin resursseihin sisällytetään kaikki ympäristöstä tulevat arvot, arvostukset, odotukset ja prosessiin kohdennettavat ulkopuoliset panokset. Ulkoisiin tiedonlähteisiin kuuluvat luonto, sosiaalinen ympäristö, kulttuuriympäristö, teknologia sekä ympäristön arvot, arvostukset sekä tarpeet. (Anttila 1993, 109 & 131.)

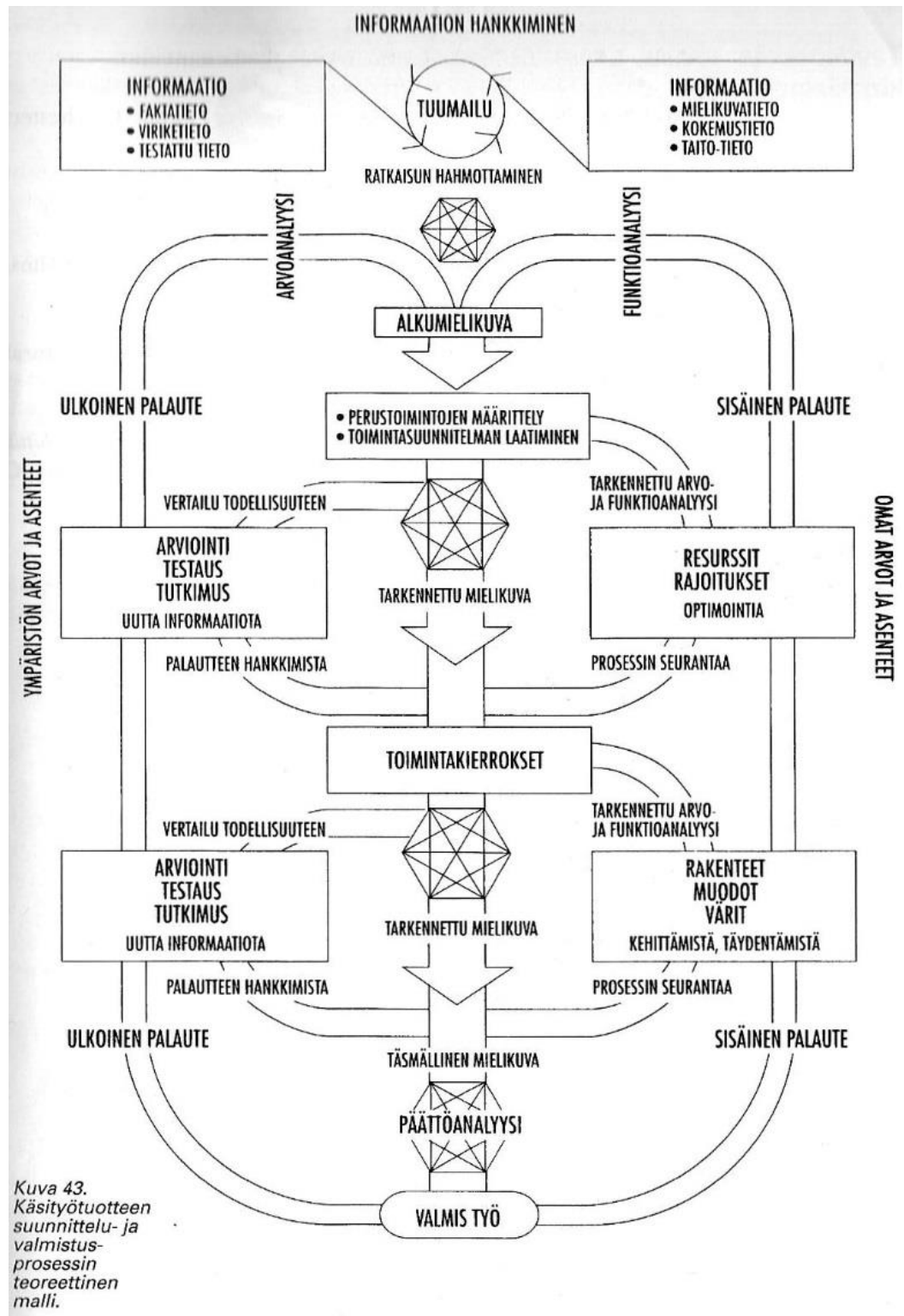
Neljäs päätekijä on tuotoksen suunnittelu. Suunnitteluvaiheessa pyritään tuotoksen ja valmistusprosessin analysointiin funktioanalyysin avulla. Anttila käyttää analyysissaan Victor Papanekin luomaa kuutiomallia tuotteen funktioiden analyysin perusteista (1970) ja soveltaa sitä omaan teoriaansa. Anttilan mukaan tuotteella on kuusi pääfunktioita, joita voidaan tarkastella eri näkökulmista ja toistensa välisistä suhteista. Nämä kuusi funktioita ovat

tarve, käyttö, tekniikka, assosiaatiot, estetiikka ja telesi eli aikaan liittymisen. (Anttila 1993, 146.)

Viides päätekijä on vaihe, jossa suunnitellaan tuotteen valmistusprosessi eri vaiheineen. Siinä määritellään tuotteelle toiminnot, laaditaan toimintasuunnitelma sekä seurataan ja arvioidaan prosessin etenemistä. Lisäksi tuotteelle laaditaan arvoanalyysi, jonka jälkeen siirrytään itse tuotteen toteutukseen. Tässä vaiheessa mukaan kytkeytyy ideoiden toimivuuden ja toteuttamiskelpoisuuden tutkiminen. Samalla myös testataan hyvältä vaikuttavat ideat käytännössä, paperilla ja mielikuvissa. Hyvät ideat muuttuvat näin havaittaviksi koekappaleiksi, joista voidaan valmistaa ensimmäiset mallikappaleet. Mallikappalevaiheeseen on varattava tarpeeksi aikaa, jotta saadaan esille mahdolliset ongelmat. Mallikappale on tuotos, jota vähitellen kypsytellään, parannellaan ja tutkitaan. Kappaletta kehitellään kunnes se saavuttaa hyväksyttävän muotonsa. Rakennetta ja muotoa kehitellään vaihe vaiheelta ja jokaiseen vaiheeseen kuuluu tuotteen tarkastelu siinä kehitysvaiheessa missä tuote kulloinkin on. (Anttila 1993, 109 & 180–182, 199–205.)

Viimeinen päätekijä prosessissa on erinäiset palautekanavat, tarkemmin tekijän ulkoiset ja sisäiset palautteet. Ulkoinen palaute on tekijän hankkimaa vertailua tai palautetta ulkoisista lähteistä kuten vertailua todellisuuteen, arviointia, testausta tai empiiristä tutkimusta. Kriteereinä tässä toimivat esimerkiksi ympäristön arvot, asenteet ja normit tai vaihtoehtoisesti käyttäjäpalaute. Sisäinen palaute koostuu elämysten, kokemusten ja havaintojen kartoittamisesta sekä tiedostamisesta, mikä niiden vaikutus on tekijän tuleviin prosesseihin. Sisäiseen palautteeseen kuuluu myöskin tekijän omien arvojen, motiivien ja tarpeiden analyysi. Tällä palautteella pyritään omien resurssien uudelleen suuntaamiseen tai esimerkiksi asenteiden ja motivaation muutokseen. Jokaisesta tehdystä prosessista opitaan uutta ja aiemmin opittu tieto ja taito saavat uutta syvyyttä aina taitotason kasvaessa. (Anttila 1993, 109.)

Seuraavassa kuvassa (Kuva 1.) on esitetty pelkistetysti tämän teorian mallin perusprosessi ja sen moninaiset vaiheet. Prosessi on esitetty spiraalimaisesti. Kuitenkin usein prosessiin tulee monia päällekkäisiä, rinnakkaisia tai haaraisia kierroksia prosessin edetessä ja mahdollisten uusien ideoiden syntyessä.

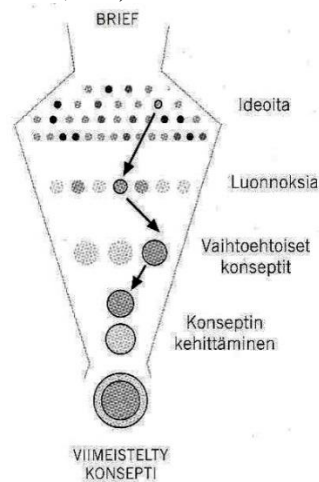
Kuva 1. Pirkko Anttilan käsiyötuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessin teoreettinen malli. (Anttila 1993, 111.)

2.2 Ilkka Kettusen teoramalli muotoiluprosessista

Ilkka Kettunen puhuu muotoiluprosessinsa kuvauksessa kolmesta osa-alueesta, johon muotoiluprosessi voidaan jakaa: tuotehaku, konseptimuotoilu ja tuotemuotoilu. (Kuva 3.) Tuotehaun vaiheessa haetaan tuotestrategiaa, joka perustuu yrityksen toiminta-ajatukseen ja liikeideaan. Tuotestrategiasta kehitellään projektisuunnitelma, joka esittää miten muotoiluprosessi etenee, kuka tekee mitäkin ja mitkä ovat toiminnan tavoitteet sekä resurssit. Tuotehaun tuloksena syntyy tuoteidea sekä sen kirjallinen kuvaus eli brief. Brief määrittelee suunniteltavan tuotteen, sen toiminnan perusteita, kohdeyhmän, markkinasegmentin, liiketaloudellisia tavoitteita, oletettua valmistusteknologiaa ja -materiaaleja sekä tuotteen elinkaaren. Tämä määritelmä toimii lähtökohtaisesti konseptimuotoilun perustana. (Kettunen 2001, 56.)

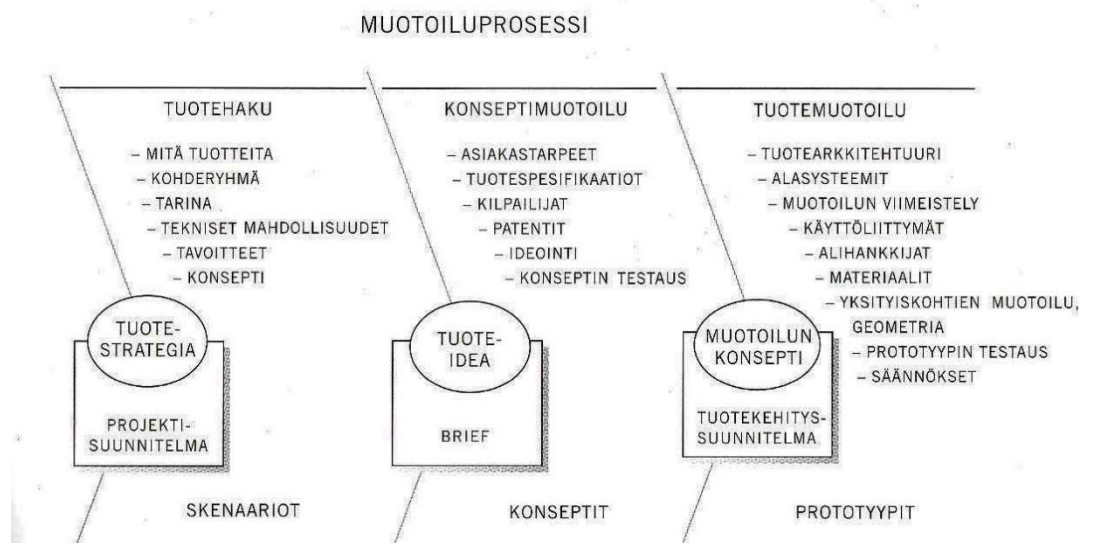
Konseptilla Kettunen tarkoittaa ideaa, josta hänen mukaansa muodostuu tuote vasta idean osoitettuaan kaupallisuutensa. Konsepti kuvailee tulevaa tuotetta vielä epätarkasti. Kettusen konseptimuotoilu pitää sisällään luonnostelua ja hahmottamista. Luonnosteluvaiheessa havaitaan ja ollaan tietoisia jo ongelmaratkaisun pääkohdista: toiminta, materiaalit, tekniikka, muoto ja väri. Tarkemmat yksityiskohdat tulevat selville vasta myöhemmässä vaiheessa prosessia. (Kettunen 2001, 59.)

Kettusen mukaan tarkasti tutkittuna konseptimuotoilussa on neljä vaihetta: tieto, idea, valinta sekä testaus. (Kuva 2.) Prosessi aloitetaan asiakkaisten tarpeiden selvityksellä (tieto). Idea-vaiheessa on tärkeää aluksi kehitellä paljon ideoita. On syytä välttää ylimääräistä kritiikkiä ideoita kohtaan, jotta uusia ratkaisuehdotuksia ei estettäisi syntymästä. Kolmannessa vaiheessa (valinta) ideat käyvät läpi systemaattisen karsinnan, jossa tuotekehitysryhmä pyrkii kehittämään ideoitaan yhä paremmiksi ja lopulta parhaat ideat yhdistetään. Tavoitteena on saada yksi koko tuotekehitysryhmän hyväksymä konsepti. Tätä arviointia ja seulontaa käydään läpi niin kauan kuin on tarve ja jäljellä on vain yksi paras konsepti. Tämä paras konsepti viedään eteenpäin testausvaiheeseen. Konseptia testaamalla yritetään varmistaa se, että valittu ehdotus vastaa käyttäjien tarpeita. Tässä vaiheessa lopulliseksi tuotokseksi syntyy loppuun harkittu tuotekehityssuunnitelma. (Kettunen 2001, 60.)

Kuva 2. Ilkka Kettusen näkemys konseptimuotoilun vaiheista. (Kettunen 2001, 61.)

Tuotemuotoiluvaihe kuvaa jatkokehitysvaihetta, missä muotoilija työskentelee yhteistyössä suunnittelijoiden ja alihankkijoiden kanssa. Aiemmassa vaiheessa tuloksena syntynyt tuotekehityssuunnitelma on yksityiskohtainen esitys jatkokehityksestä sisältäen aikataulut, resurssit, kustannukset ja valitun muotoilukonseptin tarkennetut spesifikaatiot. Tämä vaihe aloitetaan tuotteelle kehitettävästä sisäisestä arkkitehtuurista, mikä pitää sisällään konseptin toiminnat, osien geometriat, käyttöliittymät, mekaaniset ja muut tekniset ratkaisut, grafiikka, materiaalit ja värit. (Kettunen 2001, 57.)

Kuva 3. Ilkka Kettusen näkemys koko muotoiluprosessista. (Kettunen 2001, 57.)

3 MEMENTO MORI -MALLISTON PROSESSI

3.1 Esittely ja ensiaskeleet

Memento mori -mallisto on valmistettu Hämeen ammattikorkeakoulun vuositteiseen vaatetus- ja jalkineopiskelijoiden muotinäytökseen osana opinäytetyöprojektia. Muotinäytös pidettiin Helsingin Nosturissa 6.5.2015. Mallisto sisältää kolme naisten asukokonaisuutta.

3.1.1 Tehtävänanto

Tehtävänanto oli suhteellisen kevyt ja jätti suunnittelijalle paljon tulkinnanvaraa. Tehtävän ohjeet annettiin suullisesti ja malliston sisäntulojen määrä pyydettiin pitämään maksimissaan viitenä. Mallistosta haluttiin mahdollisimman kompakti ja pyydettiin pitämään huolta asukokonaisuuksien ”pu-

naisesta langasta”, joka toisi malliston sisääntulot yhteen yhdeksi isommaksi kokonaisuudeksi. Mallistolle tulisi myös suunnitella logo sekä roikolaput tuotteisiin, jotka sisältäisivät tuotetiedot ja hoito-ohjeet.

3.1.2 Alkumielikuvan rakennus

Malliston tehtävänannon jälkeen sekä opinnäytetyön aiheen selvittyä alettiin pohtimaan, millainen tuleva mallisto voisi olla. Alusta asti tiedettiin, että mallistolle halutaan valita teema, joka on tarpeeksi abstrakti käsite, jotta sen muokkaaminen vaatteiksi olisi mielekästä ja vapauttavaa. Heti alusta otettiin asiaksi tehdä suunnittelijälähtöinen mallisto sekä vaatteita, jotka eivät ole sidonnaisia sesonkitrendeihin. Osaksi sen takia, että tekijä ei kokenut mielekkääksi lähteä suunnittelemaan mallistoa suoraan kuluttajille tai tuotantoon. Osaksi syy tähän valintaan oli myös tekijän visualistin työssä päivittäin todistettu muotimaailman nopea sykli ja jatkuva uudistumisen tarve. Tuotesarjat suunnitellaan sen hetken trendiin soveltuviksi ja trendit uusituvat yhä nopeammalla tahdilla. Tällainen toiminta ei ole ympäristön eikä työntekijöiden kannalta kestävä. Asiasta on puhunut nettisivuillaan Nurmi Design Oy (2014), joka on Suomessa yksi suurimmista kestävä vaatemuotoilun innovaattoreista.

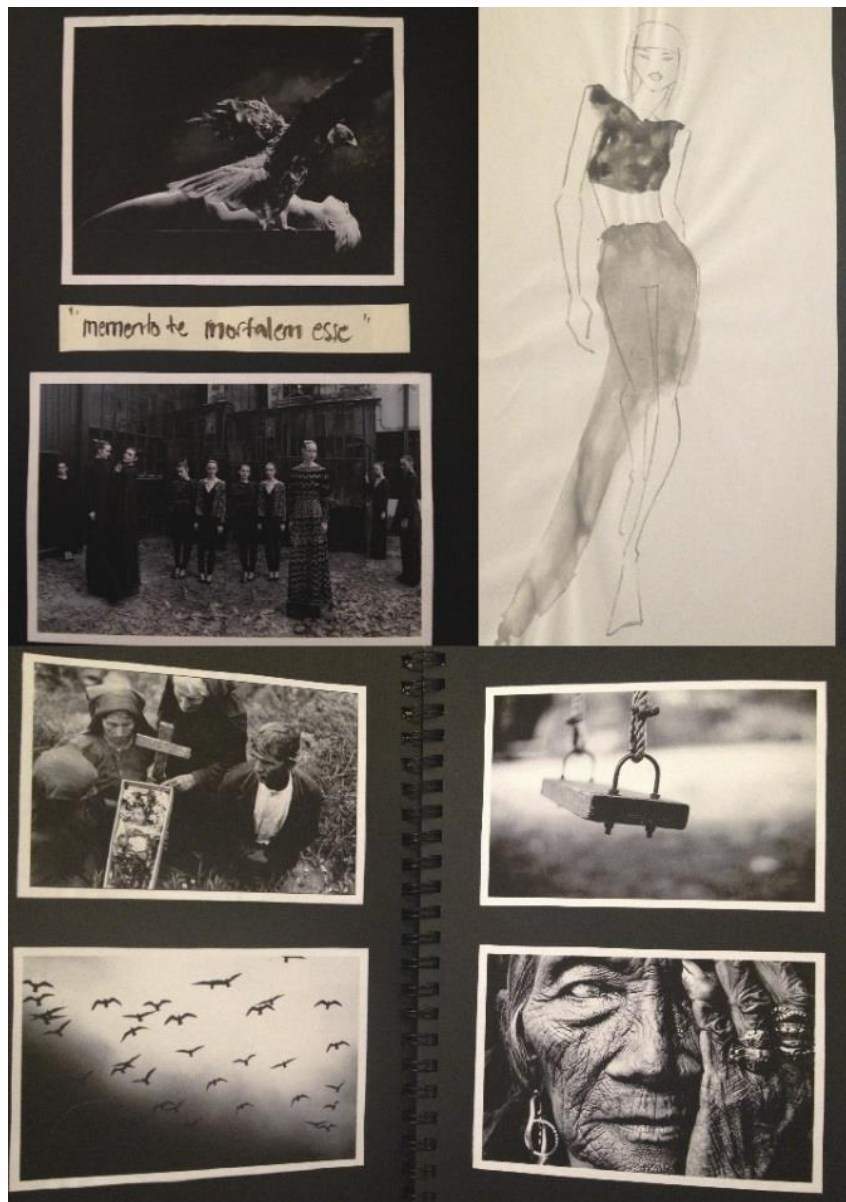
Mielikuvaharjoituksilla yritettiin löytää suunnittelijaa inspiroiva aihe. Huomattiin kaavan muodostumista mielikuvien kulussa, jotka yleensä päättyivät hyvin tummiin muotoihin ja ajatuksiin kuolemasta ja tuonpuoleisesta elämästä. Vaikuttavia seikkoja tähän oli suunnittelijalle erittäin läheisen ihmisen menetys vuoden sisällä prosessista. Lopulta päädyttiin valitsemaan teemaksi kuolema. Suunnittelija pyrki tämän prosessin aikana purkamaan tunteitaan ja ajatuksiaan, joita kuolema hänessä herättää.

Malliston kohderyhmä muodostui myöskin heti alussa. Haluttiin luoda asuja ja kokonaisuuksia, jotka ovat poikkeavia tyyliään, joten mahdollinen asiakas olisi nuori työssäkäyvä mahdollisesti n. 23–33 -vuotias pohjoismaalainen nainen. Kohderyhmän nainen olisi itsevarma vartalostaan sekä itsestään uskaltaakseen käyttää poikkeavia tuotteita. Hän arvostaisi laadukkaita ja yksilöllisiä tuotteita, erityisesti mittatilattuja. Hänen tyyliinsä rakentuisi yksinkertaisista tuotteista yhdistelystä erikoisempiin kappaleisiin tai kuoseihin.

3.2 Tunnelma ja luonnostelu

Malliston alkumielikuvan muodostuttua, alettiin pohtimaan teemaa syvällisemmin ja miettimään tunnelmaa, joka haluttiin tuoda esille. Tunnelman ja tunteiden puimiseksi suunnittelija laati mood board -tyylinen kuvakollaasivihon. (Kuva 4, kts. myös liite 1.) Vihkoon kerättiin erinäisiä valokuvataiteen kuvia, jotka käsittelivät kuolemaa sekä kuvia surevista ihmisistä. Tämän tunnelmakollaasin sekä suunnittelijan omien emootioiden ja kokemusten pohjalta alettiin vertailemaan yhteneviä tekijöitä sekä laatimaan ensimmäisiä luonnoksia tunnelmasta sekä viimeisteltyä tunnelmataulua malliston

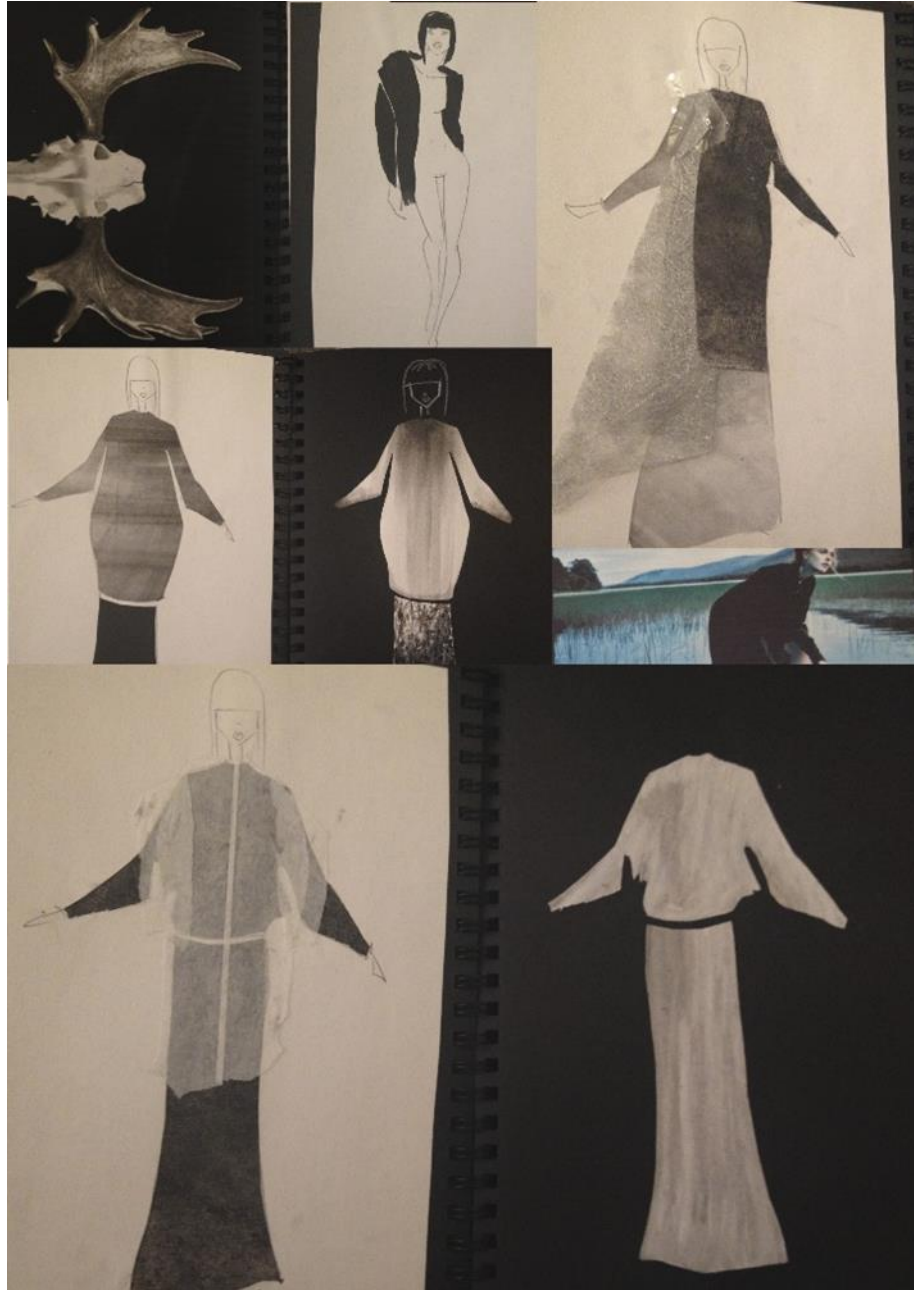
työstöön. Luonnostelu alkoi hyvin suurpiirteisillä piirroksilla ja sekateknii-
kantöillä, millä pyrittiin tutkimaan vaatteiden tunnelmaa sekä siluettia.
(Kuva 5, kts. myös liite 1.) Siluetin haussa tuotettiin luonnoksia niin kauan
kunnes suunnittelija oli tyytyväinen ja koki siluetin parhaiten vastaavan
malliston teemaa. Havaittiin luonnoksissa toistuvan kerroksellisuutta, joka
kuvasti kuoleman tuottamien tunteiden monisävytteisyyttä ja syvyyttä. Toi-
nen merkittävä huomio paljasti luonnoksissa volyyymia, mutta samalla ke-
veyttä ja pehmeitä muotoja. Näillä pyrittiin tuomaan esille monia eri tapoja,
joilla kuolema otetaan vastaan. Esimerkiksi läheisen kuolema on hyvin ras-
kauttavaa monille, mutta toisille se voi olla helpottavaa, pyrittiin siis tuo-
maan ilmi kuoleman suuret kontrastit.

Kuva 4. Kollaasivihosta kuvia, joilla haettiin malliston tunnelmaa sekä luonnoksia si-
luetin muodostuksesta.

Luonnostelu vaiheessa muodostui myös malliston nimi. Yllä olevassa ku-
vassa (Kuva 4.) voi nähdä tekstin ”memento te mortalem esse”, mikä on

latinaa ja suomeksi käännettynä tarkoittaa ”muista olevasi kuolevainen”. Kertomusten mukaan se on peräisin Rooman valtakunnasta, jossa orja kuis-
kasi lausetta voittoisan sotapäällikön korvaan hänen voittokulkuessaan. Tästä muodostuu malliston nimi ”memento mori”, mikä puolestaan on ly-
hennelmä kyseisestä lauseesta. Tekstin filosofinen puoli sopi hyvin mallis-
tolla haettuun tematiikkaan, joten suunnittelija päätyi käyttämään tätä lau-
sahdusta mallistonsa nimenä.

Kuva 5. Kollaasivihosta kuvia, joilla haettiin malliston tunnelmaa sekä luonnoksia si-
luetin muodostuksesta.

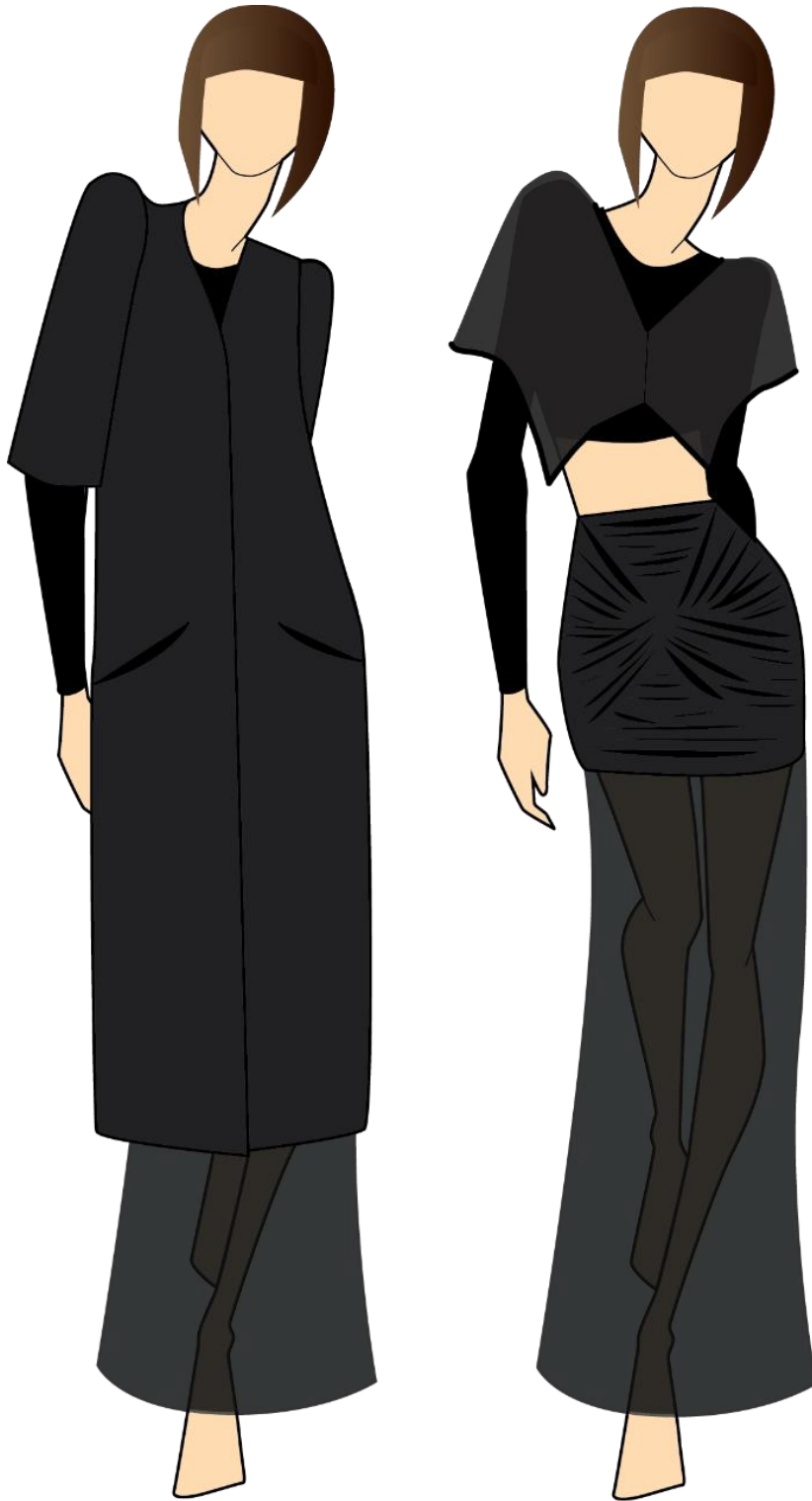
Siluetin ja tematiikan muodostuttua suunnittelija pääsi luonnostelevaan tuotteita tarkemmalla tasolla. Tämä toteutettiin tietokoneella vektoripiirroksina. Luotiin ihmishahmopohja, jonka päälle luonnosteltiin erinäisiä vaatekappaleita paperinuken tavoin. Vektorigrafiikkaa päätettiin hyödyntää, koska se oli suunnittelijalle luonnollinen tapa työskennellä. Tietokoneella luonnostellessa pystyy myös hyvin yhdistelemään luonnosteltuja tuotteita toisiinsa ja vaihtelevaan niiden järjestystä. Työskentely on nopeaa ja helppoa myöskin sen takia, että suunnittelija pystyy kokoajan hahmottamaan mallistokokonaisuuden ja miten yhden tuotteen muutokset vaikuttavat koko malliston muotokieleeseen. Luonnoksia ja ideoita tuli paljon ja hyvin erinäköisiä. Aluksi luonnostelu oli erittäin vapaata, mutta pikkuhiljaa alkoi muotoutua ajatusta siitä mikä olisi hyvä mallisto. Luonnoksia tuli vähemmän ja suunnittelija keskittyi muokkaamaan hyviksi osoittautuneista ideoistaan parempia ja erityisesti paremmin yhteensopivia sekä teeman mukaisia. Lopulta, löytyi suunta ja viimeistellyt esityskuvat olivat valmiita. (Kuvat 6-8.)

Ensimmäiseen asuun (Kuva 6.) valittiin raskas villakangastakki, pitkähihainen paita sekä t-paita ja laskoshame. Ensimmäisessä asussa haluttiin esittää kuolemasta aiheutuvaa raskauttavaa kokemusta, jossa ihminen mahdollisesti tuntee menettäneensä kaiken ja vaipuu epäuskon ja masennuksen partaalle. Tätä tunnetta pyrittiin kuvaamaan raskaalla villakangastakilla, jonka ajateltiin toimivan myös suojakilpenä muuta maailmaa vastaan. Takin hihat jätettiin lyhyiksi sekä hameeseen tuotiin elävää kerrosta laskoksilla, millä pyrittiin ilmentämään näiden tunteiden syvyyttä ja kerroksellisuutta. T-paitaan päätettiin lisätä pintastruktuuria joko värjäämällä tai muulla keinolla, jotta kuvio ilmentäisi tunteiden sekavuutta joka tapahtuu pinnan (takin) alla. Hameen helmasta haluttiin läpinäkyvä, millä ilmennetään kuoleman näkymistä henkilön arkielämässä. Monet haluavat jatkaa elämäänsä normaaliin tapaan menetettyään läheisen, mutta esimerkiksi ystävät yleensä näkevät tämän lävitse ja huomaavat tunnevirran, joka kuohuu alla.

Toinen asukokonaisuus (Kuva 7.) piti sisällään ¾-hihaisen paidan, minishortsit, hameen sekä pitkän liivin. Tässä asussa haluttiin ilmentää vaihetta, jossa aletaan käymään läpi koettua tunnevirtaa. Asuun otettiin mukaan vaaleampaa sävyä, koska tunteet ovat mahdollisesti alkaneet keventyä verrattuna alkuun. Liivillä kuvattiin kerroksien vähenemistä ja avautumista. Liivin pitkät etumukset kuvastivat tunteiden, esimerkiksi syyllisyyden, valumista harteilta ja näin luoden kevyemmän tunteen. Tästä syystä paidan väriksi valittiin vaaleampi sävy, harmaa. Asun hame ja sen läpinäkyvyys ilmensivät edelleen samaa asiaa tunteiden sekä asioiden näkymisestä ulkopuolelle. Mahdollisesti tässä vaiheessa yksilö on ottanut kontaktia ulkopuolisiin asian suhteen ja siten tunteet ovat yhä enemmän näkyvissä.

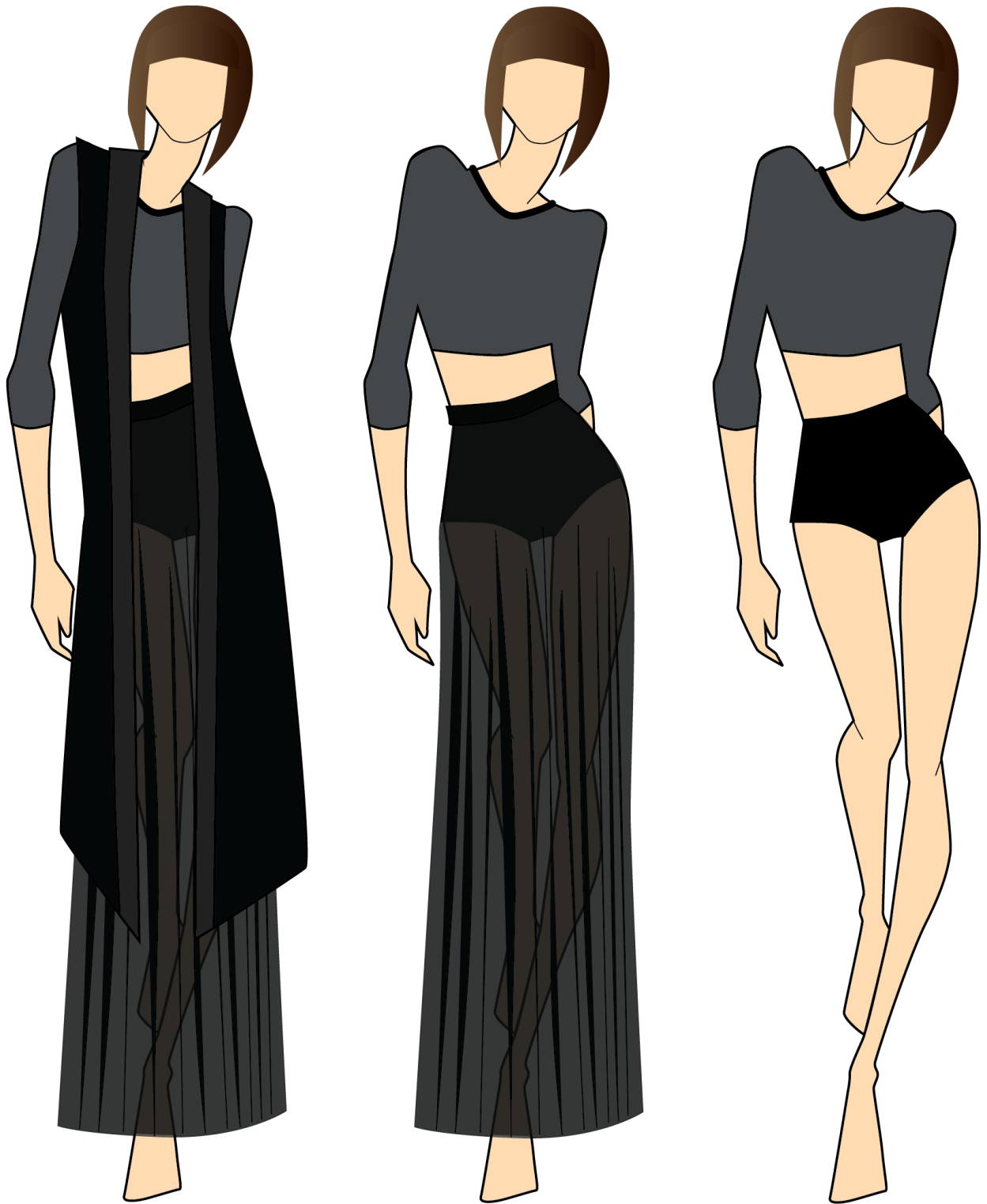
Viimeinen asukokonaisuus (Kuva 8.) sisältää takin, mekon sekä shortsit. Takki kuvasti tunteiden helpotusta sekä voimauttavaa kokemusta, joka on tullut tämän tunnevirran läpikäymisestä. Takin väriksi valittiin harmaa, joka on hyvin neutraali väri ollen samalla tumma. Suruaika ei välttämättä ole ohi tässä vaiheessa, mutta asian kanssa on opittu elämään ja hyväksymään tapahtunut. Esimerkiksi ihminen voi olla oppinut olemaan onnellinen toisen

vapautumisesta kivuista ja paikasta paremmissa oloissa. Takista tehtiin ylisuuri ja väljä, mikä kuvastaa sitä mukavuuden tunnetta, joka on saavutettu. Mekosta tehtiin valkoinen ja kevyt, millä ilmennettiin asioiden hyväksymistä ja asian ylipääsemistä. Helmaosio oli liukuvärjätty, mikä kuvaa tunteiden hälvenemisestä ja rauhan saantia. Esityskuvissa ilmenevästä t-paidasta päätettiin luopua myöhemmässä vaiheessa prosessia, koska sille ei nähty mitään funktiota olla osana tätä kokonaisuutta. Paita olisi tehnyt kokonaisuudesta raskaamman, mikä ei sopinut teemaan.

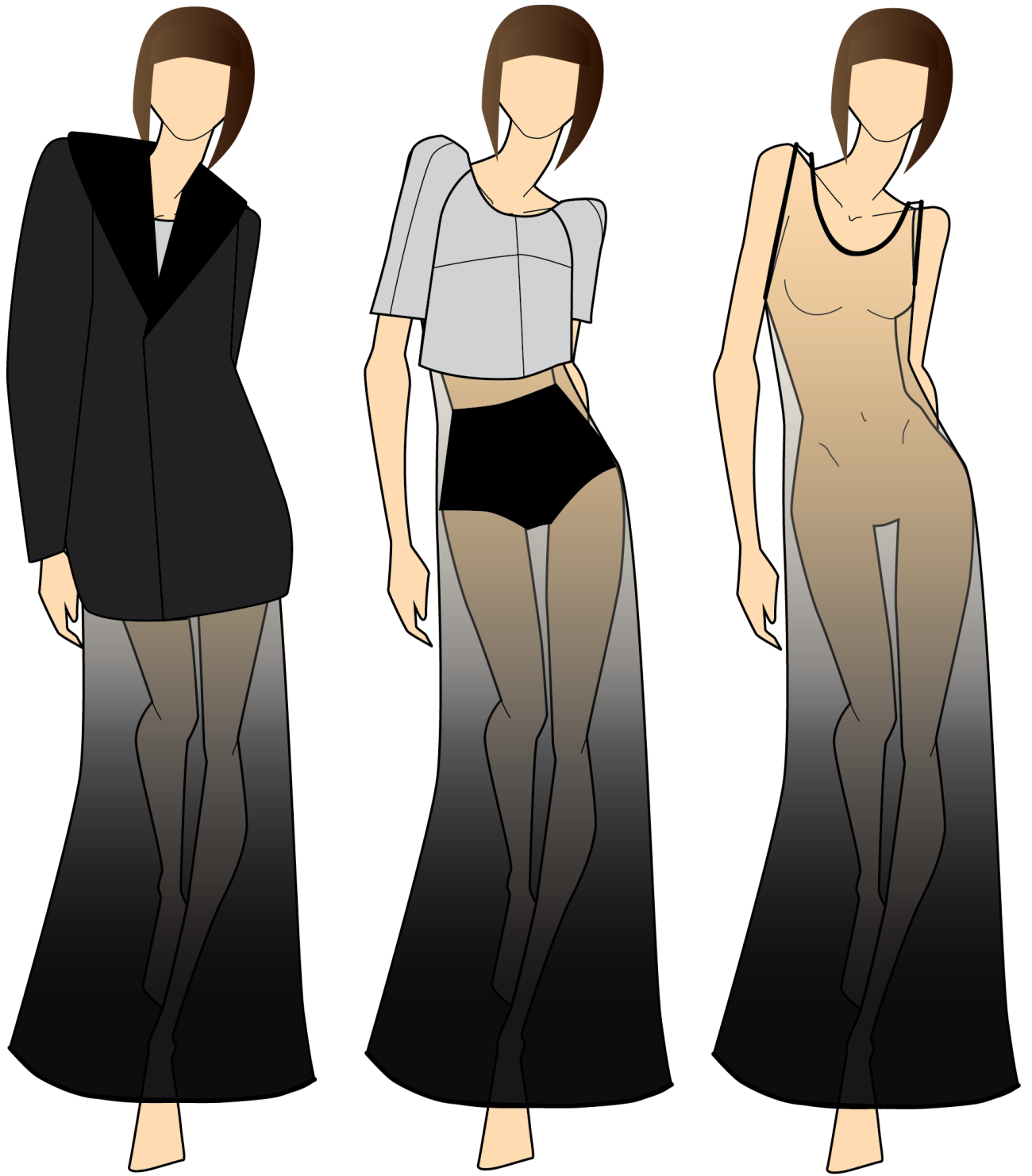
OUTFIT 1

Kuva 6. Ensimmäisen asukokonaisuuden esityskuvat, joiden pohjalta piirrettiin kaavat.

OUTFIT 2

Kuva 7. Toisen asukokonaisuuden esityskuvat, joiden pohjalta piirrettiin kaavat.

OUTFIT 3

Kuva 8. Kolmannen asukokonaisuuden esityskuvat, joiden pohjalta piirrettiin kaavat.

3.3 Valmistusprosessi

Seuraavassa kappaleessa käsitellään tuotteiden valmistus peruskaavoista viimeistelyihin tuotteisiin. Prosessi käydään läpi systemaattisesti. Osa tuotteista kävi valmistusprosessin läpi eri tavalla, nämä eroavuudet ilmoitetaan.

3.3.1 Kaavoitus ja testaus

Valmistusprosessi alkoi peruskaavoituksella. Kaavat päätettiin piirtää käsin peruskaavoista lähtien parhaan istuvuuden ja muutettavuuden takaamiseksi. Kaavat piirrettiin naisten kokoon 34, koska vaatteet suunniteltiin muotinäytökseen ja suunnittelijan aiemmasta kokemuksesta tiedettiin mallitoimiston mallien olevan pienikokoisia. Tuotteiden esityskuvia käytettiin pohjana kaavoitukselle ja kuvista huomioitiin mm. tuotteiden mittasuhteet ja väljyydet. Jokaiselle malliston tuotteelle piirrettiin oma peruskaavansa, koska jokainen tuote tarvitsee erilaiset väljyydet. Oikeiden väljyyksien saaminen ennen kaavojen kuositteeluun siirtymistä oli ratkaisevan tärkeää, koska mallistossa oli useita kerroksia vaatteita. Jos väljyydet jäisivät liian pieniksi, ei esimerkiksi takin alle mahtuisi kahta paitaa, mistä tuotteen istuvuus sekä ulkonäkö kärsisivät. Peruskaavoista tehtiin mallikappaleet, joiden avulla etsittiin kaavoitusvirheitä, tarkistettiin kaavojen koko sekä väljyys sopivaksi. Kaavoihin tehtiin tarvittavat sovitukset. Kaavoissa ei ollut isoja virkoja, joten muutokset olivat pieniä ja kohtalaisen nopeita suorittaa.

Kaavoituksen avuksi suunnittelija kävi läpi erinäisiä kaavoitusohjeita kirjoista sekä omista kokoelmistaan. Suunnittelija pyrki etsimään ohjeita, joita voisi soveltaa omassa prosessissaan, jottei hänen tarvitsisi aloittaa kaikkea tyhjästä ja näin tehdä suurempaa työmäärää. Vanhoista oppikirjoista löytyi sopivia kaavamutoksia, joita hyödynnettiin ja muokattiin esityskuvien mukaisiksi. Peruskaavoja päästiin näin kuosittelemaan eli muuttamaan haluttuun muotoon. Tässä vaiheessa suunnittelija hyödynsi esityskuvia erityisen paljon, niistä seurattiin tuotteissa olevia linjoja, leikkauksia sekä muita tarvittavia yksityiskohtia kuten esimerkiksi taskuja tai nappeja. Tämä vaihe oli aikaa vievä, sillä jokaisessa kaavassa oli paljon työtä. Suunnittelija pyrki ottamaan huomioon malliston kokonaisuuden ja pyrki piirtämään tuotteiden linjat mahdollisimman samantyyllisiksi. Lopulta näistäkin kaavoista päästiin valmistamaan mallikappaleet.

Mallikappaleilla huomattiin kaavojen virheet sekä esteettiset ongelmakohdat. Esimerkiksi ensimmäisen asun villakangastakin hihan pituutta vaihdettiin, jotta käsivarren mittasuhteet eivät kärsisi. Hihan leveyttä säädettiin myöskin, jotta alemman paidan sekä takin hihan kontrastia saisi suuremmaksi, hihaan päätettiin lisätä hieman kellotusta. Taskun paikkaa vaihdettiin ylemmäksi kuin esityskuvaan oli alun perin piirretty. Tasku olisi muuten jäänyt liian alas eikä sillä olisi ollut enää funktiota. Toisen asun liiviin jouduttiin lisäämään enemmän kellotusta helmaan, jotta se laskeutuisi edestä nätimmin. Lisäksi etuhelman linjaa korjattiin jyrkemmin kaartuvaksi. Malliston trikoopaidat sekä trikoiset minishortsit olivat suhteellisen helpot kaavoittaa, joten niiden kohdalla ei ollut mitään muutettavaa vaan ne olivat onnistuneet ensimmäisellä yrittämällä oikein hyvin. Viimeisen asun

takki onnistui myöskin hyvin eikä siihen tarvinnut tehdä enempää muutoksia. Asukokonaisuuden valkoinen t-paita, joka oli suunniteltu valmistettavan nahasta, oli liian tiukka. T-paitaan piirrettiin uusi peruskaava isommilla väljyyksillä sekä raglanhihaa muokattiin istuvammaksi. Asun mekko oli myöskin yksinkertainen kaavoittaa ja se oli onnistunut hyvin eikä tarvinnut lisämuutoksia.

Ensimmäisen asun t-paita muotoiltiin nukan päällä, joten siihen piirrettiin kaavat muotoilun perusteella. T-paitaa varten otettiin kangas, joka muotoiltiin nukan päälle niin kuin viimeistelty t-paita tulisi olemaan. Mallikappaleita sovitettiin nukelle muiden asukokonaisuuden tuotteiden mallikappaleiden kanssa ja tarkastettiin kappaleiden yhteensopivuus. Huomattiin, että t-paidan hihat olivat liian leveät ja pitkät, sillä ne jäivät näkyviin ja ryttyyn takin hihan alle (Kuva 9.). Mallikappaleeseen tehtiin tarvittavat muutokset. Tämän jälkeen mallikappale purettiin osiin ja sen pohjalta laadittiin kaavat t-paitaa varten.

Kuva 9. Mallikappaleiden yhteensopivuuden testaamista.

Kaikkien kaavamuutosten jälkeen päätettiin tehdä jokaisesta vielä viimeiset mallikappaleet, joiden avulla tarkistettiin kaavoitusvirheet sekä viimeisteltiin tuotteiden linjat ja mittasuhteet. Näiden pohjalta tehtiin viimeiset viilaukset kaavoihin ja tämän jälkeen kaavat olivat täysin valmiit kokoonpanovaihetta varten.

3.3.2 Materiaalit ja pintakäsittelyt

Materiaalivalinnat perustuivat luonnosteluvaiheen ja esityskuvien tunnelmaan, ja siitä johtaneeseen ideaan materiaalin luonteesta. Suunnittelijalla

oli tässä vaiheessa suunta mitä lähteä etsimään, esimerkiksi raskasta villakangasta tai ohutta sifonkia. Ajatukset materiaalin luonteesta kirjattiin ylös muistiinpanoihin luonnosten viimeistelyvaiheessa. Esityskuvista muodostettiin ”materiaalilakanat” jokaiselle asukokonaisuudelle eli asun esityskuvat tulostettiin A4-paperiarkille, johon kerättiin näytteet valituista materiaaleista. Näin uuden materiaalin sopivuus tai materiaaliyhdistelmien luominen oli hahmotettavissa helposti sekä varmistettiin samalla malliston yhtenäisyyden säilyminen.

Materiaalihankinnoille ei asetettu budjettia vaan lähdettiin etsimään laadukkaita kankaita, joiden tärkein tehtävä oli tunnelman esilletuonti. Materiaalit hankittiin nopeasti ja haluttiin ostaa pieniä määriä, tästä syystä turvauduttiin Eurokangas -myymälöihin tukkujen sijaan. Vaatetuskankaiden valikoiman todettiin olevan erittäin suppea Hämeenlinnan myymälässä, joten kankaat päätettiin hankkia Helsingin Eurokankaasta, jossa valikoima oli huomattavasti suurempi. Sopivat kankaat löytyivät nopeasti, muutamaa materiaalia lukuun ottamatta. Kolmannen asukokonaisuuden mekkoon tarvittava valkoinen ohut ja hyvin laskeutuva materiaali osoittautui haasteeksi, sillä kankaan oli tarkoitus sopia värjättäväksi hankituilla kangasväreillä. Eurokankaissa ei ollut sopivaa kangasta ja ainoa lähelle kriteerejä tuleva materiaali oli puuvillabartistia, joka ei laskeutunut halutulla tavalla. Mekkaan päätettiin hankkia kahta materiaalia varmuuden vuoksi. Hankittiin tätä valkoista puuvillabartistia, jota kokeiltaisiin värjätä alkuperäisen suunnitelman mukaan sekä silkkiviskoosia, joka puolestaan vaatisi erilaisen käsittelyn. Toinen haasteellinen materiaali oli viimeisen asukokonaisuuden takkiin tuleva harmaa materiaali. Alkuperäinen ajatus materiaalista olisi ollut harmaa villakangas, mutta sitä ei valitettavasti ollut saatavilla kyseiseen vuodenaikaan. Tähän takkiin päädyttiin hankkimaan erikoinen materiaali, joka oli tarkoitettu alun perin pimennysverhoihin. Materiaalissa oli kuitenkin erityisen hyvin tähän takkiin sopiva pintatekstuuri ja värisävy, sekä materiaali oli hieman paksumpaa. Malliston hameisiin oli alun perin ajateltu käytettävän sifonkia, koska niistä haluttiin läpikuultavat sekä hyvin laskeutuvat. Sifonkia päädyttiin lopulta käyttämään vain laskosten muodostukseen, koska myymälästä löydettiin oikein sopiva läpikuultava musta kangas, johon oli polttopainettu kuvioita. Kyseinen materiaali ei ollut läheskään yhtä laskeutuvaa kuin sifonki, mutta suunnitelmia päätettiin muuttaa koska materiaalin muiden ominaisuuksien uskottiin sopivan mallistoon paremmin.

Malliston ainoa materiaali, joka tarvitsi testausta ja pintakäsittelyä oli viimeisen asukokonaisuuden mekkoon sekä ensimmäisen asukokonaisuuden t-paitaan tuleva materiaali, joka oli sama kummassakin. Alkuperäinen ajatus oli materiaalin käsin värjääminen sekä värjäysmenetelmällä erinäisten kuvioiden rakentaminen värikylläisyydellä ”leikkimisellä”, jonka pohjalla olisi liukuvärjäys. Tämä idea syntyi kuvakollaasivihon kuvista, joissa esiintyi vesivärimaalauksia tai vesiväriroiskeita, näillä pyrittiin kuvaamaan tunteiden sekavuutta sekä niiden paljoutta. Testauksessa päädyttiin jättämään tämä menetelmä pois, koska se sisälsi suuren riskin kankaan tahriintumiseen sekä saatu lopputulos jäi liian hailakaksi usean testauksen jälkeen. (Kuva 10.) Kankaasta piti saada tummempi sävyltään sekä vielä enemmän elävyyttä kankaan pintakuvioon.

Kuva 10. Materiaalin pinnankäsittelyn testausta, liukuvärjäystä.

Koska värjäys päätettiin sivuuttaa, haluttiin käyttää silkkiviskoosia puuvilbatistin sijaan parhaan laskeutuvuuden saamiseksi. Silkkiä päätettiin maalata käsin ja kokeilla erinäisiä tapoja muodostaa jälkiä kankaan pintaan. Tässä suunnittelijalla oli jo aiemmasta kankaanpainokurssista saatua kokemusta, sillä hän oli siellä testannut tätä menetelmää useaan kertaan ja tiedosti sen toimivaksi ratkaisuksi. Kankaan käsittely aloitettiin suihkuttamalla nestemäistä kangasväriä valkoiselle materiaalille, millä saatiin aikaan pohjalle liukuvärjäyksen tapainen väritys. Liukuvärjäyksen ollessa edelleen märkää alettiin siveltimillä tekemään erinäisiä jälkiä pintaan. Pinnasta haluttiin mahdollisimman harmoninen, mutta samalla sekava joten siveltimen vedot menivät ristikkäin kankaalla. Pinnanharmonisen värisävyjen saavuttamiseksi tehtiin kolmea sävyä mustaa ja harmaata kangasväriä, näin luotiin pintaan enemmän syvyyttä sekä vaihtelevuutta. Lopputulos oli oikein sopivanoloinen ja materiaalia päätettiin käyttää mallistossa. (Kuva 11.)

Kuva 11. Silkkiviskoosin pinnankäsittelyn vaiheita.

3.3.3 Kokoonpano ja viimeistely

Tuotteiden kokoonpano eli ompelu sujui ilman suurempia ongelmia, johtuen monesta aiemmin tehdystä mallikappaleesta. Ompelutavat ja rakenteet olivat tulleet tutuiksi aiemmin, joten kasaaminen oli nopeaa. Jotkin vaiheet veivät enemmän aikaa, esimerkiksi mustan villakangastakin olkatoppausten teko. Olkatoppaukset tehtiin alusta asti itse vanusta, jotta saatiin haluttu muoto ja volyyymi. Ompeluprosessi aloitettiin tuotteista, jotka tulisivat alimiksi asukokonaisuuksissa, tässä tapauksessa lycra-paidoista sekä trikooshortseista. Seuraavaksi ommeltiin silkkiviskoosituotteet eli t-paita sekä mekko. Aiemmassa vaiheessa päätettyjen muutosten takia mekko ja t-paita ommeltiin ensimmäisten joukossa, jotta mahdollisten virheiden ja muiden kömmähdyksien tapahtuessa jäisi tarpeeksi aikaa hankkia lisää materiaalia sekä suorittaa pintakäsittely uudelleen. Tuotteet onnistuivat erinomaisesti muutosten jälkeen, eikä ollut tarvetta tehdä niitä uudelleen.

Seuraavaksi ommeltiin toisen asun hame. Ajatellun sifonkimateriaalin sijaan oli hankittu uusi polttopainettu kangas, joka oli huomattavasti jäykempää kuin sifonki. Tästä johtuen päätettiin unohtaa helman kellotus ja tehdä vyötärölle laskokset. Valitettavasti, höyryttäessä tuotetta polttopainettu kangas sulii höyryn kuumuudesta, joten helma jouduttiin ompelemaan uudelleen. Tämän hameen jälkeen alettiin valmistamaan ensimmäisen asun

laskoshametta. Hameen pohja oli kaavoitettu ja se ommeltiin ohuesta mustasta villakankaasta. Tämä pohja asetettiin mallinuken päälle ja alettiin muotoilemaan erinäisiä laskoksia pohjan päälle sifongista. Laskokset harjettiin, jotta ne pysyisivät paikoillaan muotoilun ajan. (Kuva 12.) Vaihe vaiheelta muotoillut laskokset ommeltiin kiinni pohjaan ja hameen yläosa alkoi muotoutua. Viimeisenä vaiheena hameeseen kiinnitettiin helma sekä vuori.

Kuva 12. Hameen valmistusta nukelle muotoilemalla.

Viimeisinä tuotteina valmistettiin takit sekä liivi. Niiden ompelemisessa ei ollut ongelmia ja kaikki sujui oikein ripeästi. Mustaankangas-takkiin päätettiin lisätä taskuihin mustat nahkaiset taskuläpät ylijääneestä poronapasta. Nämä pienet lisäykset toivat takille hienostuneen ilmeen ja yhdistivät sen kiiltävillä ominaisuuksillaan malliston muihin kiiltäviin kankaisiin kuten trikooshortsien lycraisiin yksityiskohtiin, lycra-paitoihin sekä sifonkiseen mekkoon.

Malliston viimeistelyssä kiinnitettiin mm. painonapit takkeihin sekä höyrytettiin tuotteet. Viimeistelyssä myöskin valmistettiin tuotteisiin niskalaput, joissa oli malliston logo. Laput olivat samaa materiaalia kuin käsinmaalattu silkkiviskoosinen t-paita ja niihin oli painettu hopealla Memento mori -logo. Tämä vaihe oli lähinnä näytöksen jälkeistä aikaa varten ja auttaisi tunnistamaan malliston tuotteet. Mallistolle täytyi myös suunnitella roikkolaput, jotka sisälsivät tuotetiedot mm. materiaalin ja hoito-ohjeet. (Kuva 13.)

Kuva 13. Viimeistelyvaiheessa kiinnitetty niskalappu sekä malliston roikkolappu.

3.4 Valmis mallisto

Valmis Memento mori -mallisto koostuu kolmesta yläosasta, kaksista minishortseista, kahdesta hameesta, mekosta ja kahdesta takista. Mallisto on tarkoitettu esiteltäväksi kolmella asukokonaisuudella, mutta tarvittaessa mallisto avaa mahdollisuuden useammalle yhdistelmälle. Kaikki malliston sisältämät tuotteet on suunniteltu naisille.

Kun mallisto saatiin valmiiksi, järjestettiin mallistonkuvaukset. Suunnittelija varasi valokuvastudion päiväksi ja järjesti valokuvaajan sekä mallin paikalle. Myös kuvissa pyrittiin pitämään malliston alkuperäinen tunnelma, joten valittiin toimintatavaksi tunnelmakuvien ottaminen perinteisten katalogi kuvien sijaan. Kuvista tehtiin mahdollisimman tummanpuhuvia mustalla taustalla sekä valaistuksessa pyrittiin huomioimaan dramatiikan tunne tuotteiden näkyvyyden lisäksi. Mallia pyrittiin ohjaamaan poseerauksissa ja liikkeissä kyseisen asun tunnetilan mukaisesti. Ensimmäisessä asussa oli raskaampaa liikettä, toisessa pyrittiin välimuotoon, jossa mallin oli tarkoitus esittää tunnelatauksen purkautumisen alkua sekä viimeisessä tuotiin ilmi keveyttä ja vapautuneisuutta, jolloin tunteet on jo selvitetty ja kohdattu kuolema on hyväksytty. Suunnittelija antoi valokuvaajalle vapaat kädet kuvien muokkauksen suhteen sillä ehdolla, että muokkausten jälkeen kuvien täytyy edelleen noudattaa alkuperäisen teeman asetelua. Nämä kuvat ovat liitteinä opinnäytetyössä (Liite 2).

Memento mori -malliston ensiesitys oli 6.5.2015 Helsingin Nosturissa järjestetyssä W15 Fashion Show:ssa, jonka järjestivät Hämeen ammattikorkeakoulun vaatetus- ja jalkineuotoilun opiskelijat. (Kuva 14.) Tämän jälkeen osa malliston tuotteista siirrettiin muiden W15-tuotteiden mukana Marsaana Communications -showroomille, mistä median edustajat ovat voineet lainata tuotteita käyttöönsä.

Kuva 14. Memento mori -mallisto W15-muotinäytöksessä Helsingissä 6.5.2015. Kuvat: Leena Aro.

Suuren ryhmäkoon vuoksi jokainen suunnittelija sai laittaa 2-3 tuotetta Marsaanalle lainaukseen. Memento mori -mallistosta valittiin tuotteet, jotka edustavat malliston teemaa parhaiten sekä tuotteet, jotka olivat poikkeavia luonteeltaan. Päädyttiin ensimmäisen asun pitkään villakangastakkiin ja las-koshameeseen sekä kolmannelta asukokonaisuudesta valittiin käsinmaalattu silkiviskoosimekko. Showroomilla järjestettiin median henkilöstölle aamiaistilaisuus, jossa edustajat pääsivät tutustumaan tuotteisiin ensimmäistä kertaa läheltä sekä jututtamaan muutamia suunnittelijoita, jotka olivat paikalla. (Kuva 15.) Mallistoa noudettaessa showroomin henkilöstöltä saatiin kuulla, että Memento mori -malliston pitkä musta villakangastakki oli herättänyt paljon kiinnostusta edustajissa. Opinnäytetyöprosessin aikana Memento mori -mallistolle ei kuitenkaan tullut esille lainasta seuranneita osumia mediassa. Osumia saattaa tulla vielä myöhemmin syksyllä tai talvella, jolloin esim. villakangastakit ovat ajankohtaisempi. Mallisto on kuitenkin saanut jonkun verran osumia sosiaalisen median eri kanavissa, kuten Instagram -palvelussa sekä blogeissa. Yleisesti mielipiteet mallistosta ovat olleet positiivisia ja innostuneita. Malliston kolmatta asukokonaisuutta on pyydetty osallistumaan Suomen Kädentaidot -messuille Tampereen Pirkkahalliin 13.-15.11.2015, HAMK:n koulutusohjelmaa esittelevälle messuosastolle. Messujen jälkeen asukokonaisuus jatkaa Visamäen kampukselle vitriini näyttelyyn, joka järjestetään Wetterhoff 130 vuotta -juhlaseminaaria varten.

Kuva 15. Pressiaamiainen Marsaana Communications -showroomilla sekä malliston tuotteita esillä. Lähde: Instagram-kuvapalvelu. Käyttäjät: @seathatsparkles ja @wholelottasant.

4 PÄÄTTÖANALYYSI

4.1 Tehdyn työn ja teorianmallin vertailu

Työ lähti liikkeelle Pirkko Anttilan teorianmallin mukaan. Anttilan malli lähtee liikkeelle tuumailusta sekä informaation hankkimisesta. Tehtävänantoa voidaan verrata teorianmallin tuumailuvaiheeseen, jossa yhdistyvät kaikki suunnittelijan tiedot (mielikuva- ja kokemustieto sekä tieto-taito) annetun tehtävän tietoihin (fakta-, virike- ja testattu tieto). Kaikkien näiden tietojen kohdatessa alkaa tuumailu, josta lopulta muodostuu ideoita ja mielikuvia siitä, millainen tulevasta tuotteesta tulee ja mitä se pitää sisällään. Anttilan mallin mukaan, tehdyssä prosessissa etsittiin mallistolle suuntaa ja ideaa siitä, mikä malliston tehtävänannossa mainittu ”punainen lanka” tulisi olemaan sekä pohdittiin malliston tematiikkaa. Anttilan mukaan tässä vaiheessa tiedetään jo alustavat tiedot tuotteelle ja pystytään tämän tiedon pohjalta hankkimaan prosessiin tarvittavaa informaatiota. Eroavasti Anttilan malliin tehdyssä prosessissa puolestaan informaation hankkiminen kulki läpi koko prosessin. Esimerkkeinä mainittakoon kaavoitusmenetelmien hankkiminen kaavoitusvaiheessa sekä materiaalivalikoimatietouden kirjoittaminen vasta materiaalien hankintavaiheessa. Kuitenkin alkuinformaatio, kuten prosessiin käytettävät koneet ja laitteet, olivat tiedossa alusta asti. Tehdyssä prosessissa informaation hankinta kulki rinta rinnan prosessin kanssa, aina uutta opittaessa uusi informaatio muokkasi tulevaa prosessia. Yhteneväisyyksiä tälle vaiheelle löytyy myös Kettusen muotoiluprosessin teorianmallissa tuotestrategian sekä tuotehaun kohdasta.

Anttilan mallissa seuraavana muotoutuvat alkumielikuvat ja näihin alkumielikuviin palattaisiin aina prosessin edetessä, jotta muistettaisiin mitä oli tekemässä ja kehitysprosessin vaiheissa varmistettaisiin tuotteen sopi-

vuus alkuperäiseen mielikuvaan. Tätä vaihetta voidaan verrata tehdyn prosessin kuvakollaasivihon sekä tarkentuneen tunnelmataulun valmistumiseen. Näihin alkuperäisiin mielikuviin, mitä mallistolta haluttiin ja minkälaisen tunnelman sen haluttiin lähettävän, palattiin useassa kohdassa prosessia. (Kuvio 2.) Kyseisessä prosessissa muodostui hyvin vahva mielikuva ja visio siitä, mitä tunnelmaa mallistolla haluttiin katsojalle välittää. Anttilan mukaan vahva alkumielikuva on elintärkeää taiteelliselle prosessille, ja tehdyssä työssä kyllä välittyi vahva alkumielikuva läpi jokaisen prosessin vaiheen. Ajoittain vahvat assosiaatiot asioihin saattavat ajaa harhaan, koska se voi helposti johtaa yleistyksen. Tässä tapauksessa vahva assosiaatio kuolemaan ja sen kohtaamiseen oli erittäin tärkeää alkumielikuvan luomiseksi. Tämä vaihe voidaan rinnastaa myöskin Kettusen tuotehaun vaiheeseen, jossa haetaan tarinaa, tavoitteita ja konseptia muotoiltavalle tuotteelle.

Yksi päätekijä Anttilan teoriamallissa on tekijän omat resurssit. Tässä tehdyssä työssä hyödynnettiin paljolti tekijän omia resursseja mm. emootioita, arvoja, asenteita sekä elämänskatsomuksellisia tekijöitä esteettisten arvojen lisäksi. Työssä hyödynnettiin suunnittelijan omakohtaista kokemusta läheisen menetyksestä ja sen aiheuttamien tunteiden tulkitsemista sekä yleistä näkemystä kuolemaan. Lopulta, näitä hyödynnettiin tuotteiden suunnittelussa. Myös tekijän ulkopuolelta saatiin vaikutteita kuten kulttuuriympäristöstä ja ympäristöltä saatuja arvostuksia sekä odotuksia hyödynnettiin. Esimerkkinä tähän mainittakoon mustan värin käyttö yhdistettynä ajatuksiin kuolemasta ja hautajaisista, mikä on suoraan eurooppalaisen kulttuuriympäristön vaikutuksia tekijään. Päivi Hintsanen kertoo Coloria.net sivuillaan, että Japanissa ja muissa itäisen Aasian maissa hautajaisvärin ajatellaan olevan valkoinen, ja se liitetään puhtauteen, kuolemaan sekä suruun.

Anttilan suunnitteluvaiheessa hyödynnetään tuotteen funktioanalyysiä, joka pohjautuu Victor Papanekin kuutiomalliin. Tuotteen funktiot voidaan luokitella kuuteen ryhmään; tarve, käyttö, tekniikka, assosiaatiot, estetiikka ja telesis eli aikaan liittyminen. Tehdyssä prosessissa ei erikseen luotu analyysiä tuotteille suunnitteluvaiheessa, vaan prosessi haluttiin jättää mahdollisimman vapaaksi suunnittelijan itsensä ilmaisulle. Jälkikäteen tarkasteltuna mallisto täytti suunnittelijan näkökulmasta ainakin itsensä ilmaisun ja luovuuden tarpeen. Mallisto toteutti myös psyykkiset tarpeet sekä sosio-kulttuuriset tarpeet esteettisyydellään, sillä malliston tyyppinen yksinkertainen ja skandinaavinen muotokieli yhdistettynä kuvioituihin kankaisiin on alkanut herättämään kiinnostusta. Käytön funktiosta mallistossa on otettu huomioon elinkaaren tekijät, sillä mallisto on pyritty tuottamaan mahdollisimman kestävästä materiaaleista ja tuotteiden muotokieli on hyvin aikaa kestävä, jolloin tuotteiden käyttöikä on pitkä. Myönnettäköön, että osassa malliston tuotteissa käyttöfunktio on heikompi, koska tuotteille ei ole täysin selkeää käyttötarkoitusta esimerkiksi ensimmäisen asun t-paita on käytön kannalta haastava. Tekniikan funktiossa on samalla tavalla huomioitu materiaalitekijät tuotteissa, mutta taloudellisten tekijöiden prosessointia vähesyttiin. Prosessissa ei huomioitu taloudellisia tekijöitä, kuten kulutettua rahaa, ajankäyttöä, tiloja, energiankäyttöä, kouluttautumista tai muuta ajan tasalla pysymistä. Assosiaatioiden analyysiin käytettiin huomattavan pal-

jon aikaa prosessin kuluessa, mallistoprosessin jokaisessa vaiheessa pohdittiin tuotteiden luomia assosiaatioita mm. materiaalien, värien ja muotokieleen kohdalla. Estetiikan funktiota löytyy malliston tuotteista. Esteettisen kokemuksen aikaansaava erityispiirre on sellainen merkityksiä sisältävä muoto, joka herättää ihmisen kauneusaistin toimimaan. Käsityön tuotteenkin voidaan siis ennakoita sijoittaa tekijöitä, joiden tarkoituksena on herättää tunnetila tai kokemus. (Anttila 1993, 166.) Malliston suunnittelussa on yritetty löytää mahdollisimman paljon tekijöitä, joita voidaan assosoida kuolemaan ja näitä tekijöitä on pyritty hyödyntämään monin tavoin malliston eri osissa. Mallistossa on nähtävissä myös telesis-funktio eli aikaan sijoittuminen. Mielestäni, mallisto sopii muotokieleltään hyvin pohjoismaiseen minimalistisempaan tyyliisuuntaan, mikä on tällä hetkellä nousemassa muotimaailmassa. Pohjoismainen tyyliisuunta on tunnettu juurikin tuotteiden pitkän käyttöiän sekä laadukkuuden takia eikä muiden länsimaisten muotitalojen tapaan trendisidonnaisten suunnittelulähtökohtien vuoksi. Kuolema teemana on myös aina ajankohtainen, ellei jopa ajaton taidealoilla ja herättää monissa kiinnostusta, mallisto on näin aikaan sidottu.

Kettusen mallissa funktioanalyysiä voidaan verrata konseptimuotoilun kohtaan, jossa luokitellaan asiakastarpeet, tuotespesifikaatiot, kilpailijat ja hankitaan patentit. Eron Kettusen mallista tehdyssä prosessissa ei kiinnitetty huomiota asiakastarpeisiin, sillä mallisto pyrittiin toteuttamaan suunnittelijälähtöisesti. Tämä prosessi eroaa myös Kettusen mallista kilpailijoiden sekä patenttien kartoittamisessa. Malliston oli tarkoitus olla näytöslavalle suunnattu eikä teollisesti myyntiin valmistettava, joten ei ollut tarvetta kartoittaa kilpailijoita eikä hakea patenteja. Kettusen malli alkaa tässä vaiheessa erota Anttilan mallista sekä tehdystä prosessista eritoten sen teollisten lähtökohtien vuoksi.

Valmistusprosessi vei paljon aikaa, mutta Anttilan mallissa tämä vaihe on esitetty pienenä osana teoriamallia ja ohitettu nopeasti. Tässä vaiheessa mallin mukaan laaditaan toimintasuunnitelma sekä seurataan ja arvioidaan etenemistä tuotteiden valmistuksen lisäksi. Tehdyssä prosessissa ei laadittu kattavaa toimintasuunnitelmaa vaan tehtiin töitä yksi tuote kerrallaan, kohdaten vastaan tulevat ongelmat silloin kun ne ilmaantuivat. Prosessin etenemistä seurattiin opinnäytetyön analyysiä varten sekä arviointeja kirjattiin ylös. Suunnitelmista edettiin mallikappaleisiin ja ideoita testattiin eri keinoin, kuten Anttilan mallissakin kerrotaan, hyvistä ideoista alettiin muokata parempia ideoita ja kiertoa jatkettiin kunnes idea oli paras mahdollinen. Näin luotiin tuotteille muodot ja lähtökohdat ja lopulta tuotteet valmistettiin lopullisista materiaaleistaan.

Viimeinen päätekijä Anttilan mallissa ovat ulkoiset ja sisäiset palautekanavat. Mallistoprosessin ulkoiset palautekanavat jäivät vaillinaiseksi eikä palautetta pyritty hankkimaan, joten tämä rajattiin opinnäytetyön ulkopuolelle. Sisäisen palautteen keräämistä harjoitettiin koko prosessin ajan. Suunnittelija oppi paljon uutta itsestään ja työstään sekä miten suunnittelijälähtöisen malliston tuottaminen eroaa aiemmin opitusta kuluttajälähtöisestä prosessista.

Kuvio 2. Opinnäytetyön prosessikaavio rinnastettuna Pirkko Anttilan käsityöllisen suunnittelun ja valmistuksen teoriamalliin.

4.2 Tulokset ja pohdintaa

Opinnäytetyön tavoitteena oli muotoilijan vapaa luova toiminta muotoiluprosessissa sekä tehdyn tuotesuunnitteluprosessin tulkinta ja vertailu yleisiin suunnittelun teorialleihin. Mielestäni tässä opinnäytetyö onnistui hyvin ja tuloksina syntyi kolmen asukokonaisuuden vaatemallisto, joka nimenomaan pohjautuikin suunnittelijan itsensä toteuttamiseen ja vapaaseen luovaan toimintaan sekä lopuksi koko prosessi dokumentointiin ja laadittiin päättöanalyysi.

Suunnittelijan itsensä ilmaisu näkyy prosessissa monin tavoin. Eniten itsensä ilmaisu näkyy prosessissa suunnittelijan jatkuvana ja vapaasti soljuvana ajatusvirtana, jossa suunnittelija hyödyntää luovuutta hänelle persoonallisella tyylillään. Esimerkiksi alkumielikuvan luomisessa sekä luonnostellessa suunnittelija hyödyntää omia kokemuksiaan, näkemyksiään sekä arvojaan, mitkä luovat mielikuvasta tai luonnoksista persoonallisia. Tämä tapa ei eroa suuresti teorialleiden vaiheista, koska Pirkko Anttila kertoo alkumielikuvan rakentuvan pitkälti samalla tavalla. Uskon, koska mallistoprosessi oli toteutettu suunnittelijälähtöisesti, suunnittelijan ajatusvirta sai kulkea vapaammin. Mallistoprosessissa suunnittelijan ei tarvinnut huomioida mm. kuluttajan haluja tai tuotteiden kaupallisia piirteitä, joten työlle ei ollut annettu ennalta määrättyä suuntaa, jota täytyisi huomioida prosessissa.

Suunnittelija pääsee ilmaisemaan itseään myös prosessin työtavoissa, sillä hän pääsee hyödyntämään ennalta tuttuja tai mielekkäitä toimintamenetelmiä. Suunnittelija valitsee vapaasti esimerkiksi käyttääkö lainkaan tietoteknisiä ohjelmia mallistonsa kaavoitukseen vai piirtääkö hän kaavat pelkästään käsin tai käyttääkö hän nukelle muotoilua kaavoitusmenetelmänään. Varsinkin Ilkka Kettusen teorialleissa teollista toimintatapaa pidettiin lähtökohtaisena tapana toimia, mistä johtuen kaavojen piirtäminen käsin tai nukelle muotoilu olisivat poisluettuja. Pirkko Anttilan teorialleissa otettiin huomioon käsityöllinen lähestymistapa, joten Anttilan mallin mukaan suunnittelijalla olisi tässä valinnanvaraa. Malliston prosessissa suunnittelija pääsee hyödyntämään vapaata ilmaisua myös materiaalivalinnoissa, sillä materiaalien ei tarvitse soveltua teolliseen tuotantoon kun kyseessä on ollut pienmallisto.

Erityisesti yksi näkyvin suunnittelijan itsensä ilmaisun osa-alue mallistossa on malliston yleinen ilme. Suunnittelija on päässyt muotoilemaan ja suunnittelemaan tuotteet vastaamaan hänen omaa esteettistä arvoperustaansa, jolloin valmis mallisto heijastaa enemmän suunnittelijan identiteettiä kuin kuluttajälähtöisessä tuotekehityksessä, jossa nostetaan pääperiaatteiksi kuluttajan tarpeet ja halut, sekä teollisemmassa prosessissa korostetaan tuotteiden kaupallisuutta. Valmiissa mallistossa on huomioitu kohderyhmä ja mahdollinen ostaja, mutta pääpaino on erityisesti tuotteiden tematiikassa suunnittelijan itsensä ilmaisun voimalla.

Päällimmäinen ajatus, joka on jäänyt mieleen koko prosessista, on kuinka iso ja aikaa vievä prosessi tämä loppujen lopuksi oli. Samaan aikaan opinnäytetyöprojektini oli kuitenkin erittäin antoisa ja opinkin paljon itsestäni suunnittelijana sekä ihmisenä. Valitessani mallistoni teemaksi kuoleman,

varmistin etten päässyt helpoimmalla läpi. Tästä opinnäytetyöstä muodostuikin jatkumo sille prosessille, jonka kävin sisäisesti käsitellessäni tunnevirtaa kun menetin läheiseni. Mallisto oli minun tapani käsitellä näitä tunteita sekä se avasi mahdollisuuden nähdä nämä tunteet eri näkökulmasta. Tehtävänannon jälkeen, otinkin tarkoituksella itselleni erittäin hyvin aikaa tuumailuvaiheeseen käydäkseni läpi omia henkilökohtaisia resurssējani tähän mallistoon. Tämä aika oli pitkä, mutta sitäkin tärkeämpi sillä se antoi minulle valmiuden katsoa prosessia objektiivisemmin, muuten mallistosta olisi tullut huomattavasti synkempi.

Projektia jälkeinpäin tarkastellen, huomaan monta parantamisen paikkaa, mutta myös onnistumisen kokemuksia löytyi. Ajanhallinta oli yksi parantamisen paikka sillä ajan riittämättömyyden tunne kulki koko prosessin ajan mukana ja oli paikoin kaotista. Uskon, että olisin pystynyt säästämään aikaa useassa kohdassa prosessia esimerkiksi piirtämällä peruskaavat tietokoneella tai muutenkin koko kaavoitusvaiheen siirtämistä tietokoneavusteiseksi. Kuitenkin tunnen, että pystyn työskentelemään paremmin pienen paineen ja kiireen keskellä, joten ajan vähäisyys ei haitannut projektia. Kiire saattoikin olla jopa parempi kuin mitä väljä aikataulu olisi ollut.

Erittäin positiivista tässä projektissa oli, että se oli erilainen kuin aiemmat projektini sekä suunnittelutyöni ovat olleet. Olen aina pyrkinyt kuluttajälähtöiseen suunnitteluun, missä otetaan tuotteen mahdollinen ostaja tai kohderyhmän jäsen suunnitteluprosessin ajatusmaailmaan mukaan. Tällä kertaa sain unohtaa kuluttajan roolin ja miettiä vaatteita enemmän taiteen kannalta. Tämä on luonut prosessiin enemmän haastetta, mutta motivoinut minua yhä parempiin suorituksiin. Prosessin vertailu teoriamalleihin on ollut myöskin erittäin mielekästä, sillä on ollut mielenkiintoista huomata yhtäläisyyksiä työskentelyssäni Anttilan teoreettiseen puoleen. Tämän prosessin lähtökohdat ovat olleet minulle uudet sekä selkeästi Anttilan malliin sopivammat, koska Anttila antaa suunnittelijalle suuremman roolin vaikuttajana kuin Kettusen malli. Ilkka Kettusen muotoiluprosessin teoriamalli on myöskin ollut mielenkiintoinen lisä tähän tehtyyn prosessiin, koska nyt ymmärrän paremmin eron näiden kahden tavan välillä. Kettusen teoriamalli on ollut yhteensopivampi minun aiempien projektieni sekä suunnittelutöideni kanssa. Kettusen malli tähtää tuotteen teolliseen valmistukseen, missä pitää huomioida myös kuluttajan näkökulmat, jotta voidaan tuottaa myyviä ja kannattavia konsepteja.

Opinnäytetyöstä rajattiin pois valmiin malliston palautteiden kerääminen yleisöreaktio tai muu käyttäjäanalyysi, jotta opinnäytetyöstä ei tulisi liian laaja käsiteltäväksi. Olisi ollut mielenkiintoista tietää lisäksi, onko tällaisella lähestymistavalla minkään näköistä mahdollisuutta olla toimiva esimerkiksi liiketoiminnassa ja olisiko se tänä päivänä edelleen kannattavaa liiketoimintaa vaikka kuluttajan lähtökohtia ei huomioitaisi. Löytyisikö tälle vielä ostajia? Jotta näihin kysymyksiin voitaisiin vastata, täytyisi toteuttaa täysin uusi ja oma itsenäinen tutkimus, joihin ei opinnäytetyön valmistumisen rajoissa pystytty.

Koska opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin ja prosessi itsessään opetti minulle paljon, koen opinnäytetyön onnistuneen hyvin. Koen myös saaneeni aikaan harmonisen kokonaisuuden mallistoon, joka pohjautuu juurikin suunnittelijan omaan luovaan toimintaan ja vapauteen. Opin paljon tästä työstä ja jatkossa toivonkin pystyväni hyödyntämään tämän prosessin oppeja tulevissa suunnittelutöissäni.

Suunnittelijaidentiteettini on tämän prosessin myötä vahvemmin itselleni selvillä ja tiedänkin nyt mitä haluan suunnitella ja mitä en halua työlläni tukea. Erityisesti haluan jatkossa tuotteideni ilmentävän pohjoismaalaisia suunnitteluarvoja, kuten laadukkuutta niin materiaaleissa kuin suunnittelussa. Toivon myös pystyväni pitämään luonnon mukana suunnittelutyössäni, joko luonnonläheisillä materiaaleilla, kestävän kehityksen toiminnalla tai ihan vaikka inspiroitumalla luonnosta tai luonnollisista asioista kuten tässäkin työssä tematiikka rakentui kuoleman ympärille. Haluan myös edistää muodin pitkäikäisyyttä. Mielestäni tämäntyylinen suunnittelijälähtöinen prosessi, laittoi minut miettimään itseäni yhtenä osana muotimaailmaa ja sitä, miten haluan ihmisten näkevän minut suunnittelijana tässä maailmassa. Huomasin, että tähän vaikuttaa suunnattomasti ovat arvoni ja kokemukseni. Koen, että nykyinen tahti muotimaailmassa ja sen jatkuvassa uudistumisessa on luonnoton ja omalla työlläni tulevaisuudessa en haluaisi olla osatätä. Toivottavasti nyt uskallan rohkeammin tuoda esille omaa suunnittelijaidentiteettiäni, sekä tukea omia arvojani työssäni.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Ylönen H & Häkkinen R, 2005. Vaatetusalan ammattiteknikan käsikirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. ISBN: 978-951-1-19962-5

Kananen. J, 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän AMK. ISBN 978-951-830-256-1.

Eberle. H, Hermeling. H, Hornberger. M, Kilgus. R, Menzer. D, & Ring. W, 2004. Ammattina Vaate. Porvoo: WSOY. ISBN 978-952-63-1602-4.

Anttila. P, 1993. Käsiyön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Porvoo: WSOY. ISBN 951-0-18477-2.

Kettunen. I, 2001. Muodon palapeli. Porvoo: Ws Bookwell Oy
ISBN 951-0-24452-X.

Sähköiset lähteet:

W15 Fashion Show -blogi. Viitattu 17.10.2015.
<http://www.w15fashionshow.blogspot.fi/p/info.html>

Sustainability, Nurmi Design Oy, Viitattu 14.10.2015
<http://www.nurmiclothing.com/sustainability>

Päivi Hintsanen, väri ja kulttuurilliset merkitykset. Viitattu 16.10.2015
<http://www.coloria.net/kulttuurit/japani.htm#valkoinen>

Kuvalähteet:

Kuva 1. Käsiyön ja muotoilun teoreettiset perusteet s. 111 (Anttila 1993)

Kuva 2. Muodon palapeli s. 61 (Kettunen 2001)

Kuva 3. Muodon palapeli s. 57 (Kettunen 2001)

Kuva 4 & 5. Kollaasin sisältämät valokuvat ovat Googlen hakukoneella löydettyjä internettiin ladattuja kuvia. Alkuperäiset tekijät ovat kirjoittajalle tuntemattomia. Luonnokset ovat kirjoittajan omia.

Kuva 14. Valkokuvat Memento mori -mallistosta W15-muotinäytöksessä ovat Leena Aron ottamia.

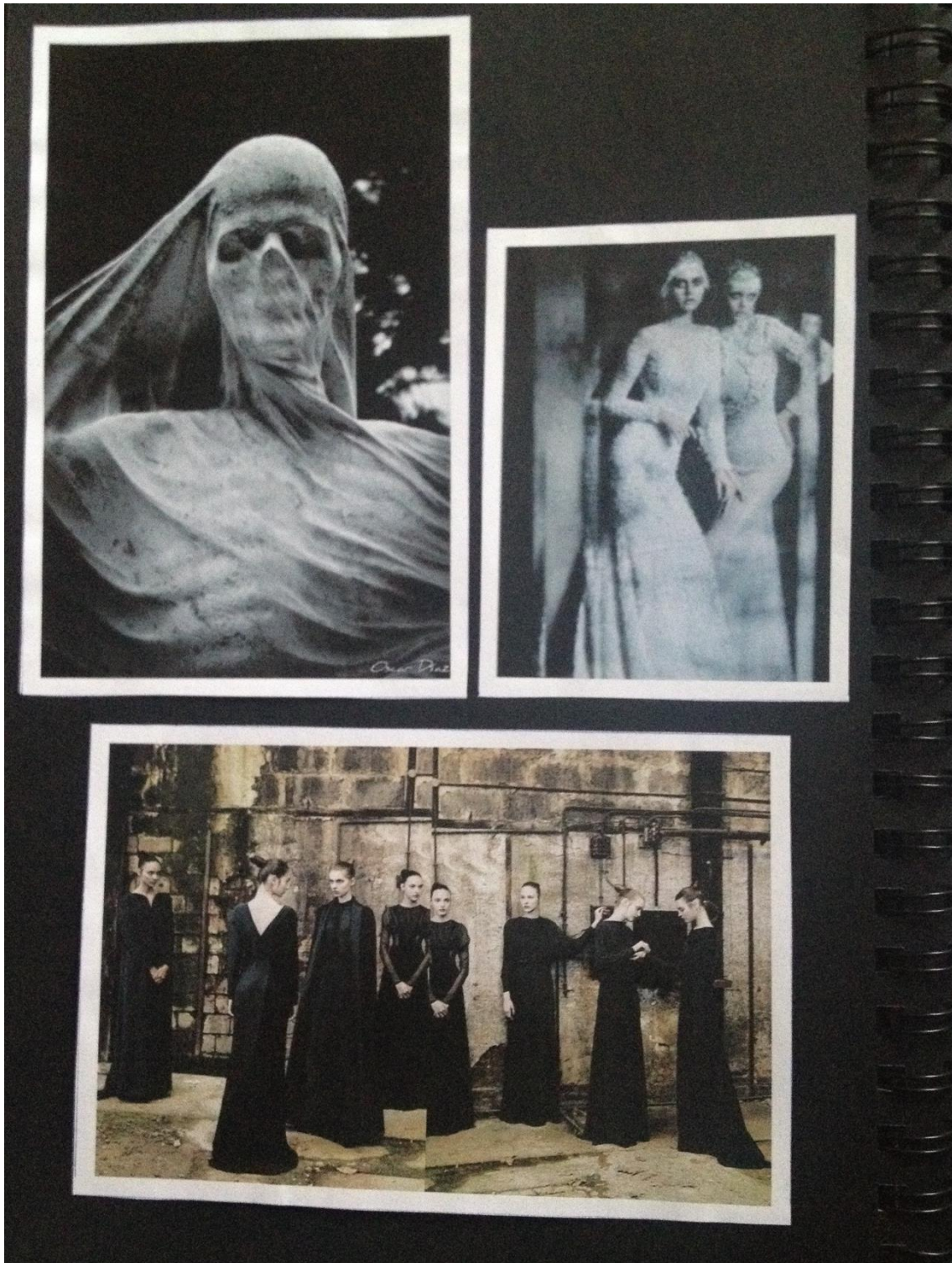
Kuva 15. Vasen: Kuvakaappaus @seathatsparkles käyttäjän Instagram postauksesta. Oikea: Kuvakaappaus Lotta Santalan (@wholelottasant) Instagram postauksesta showroomin esillepanosta.

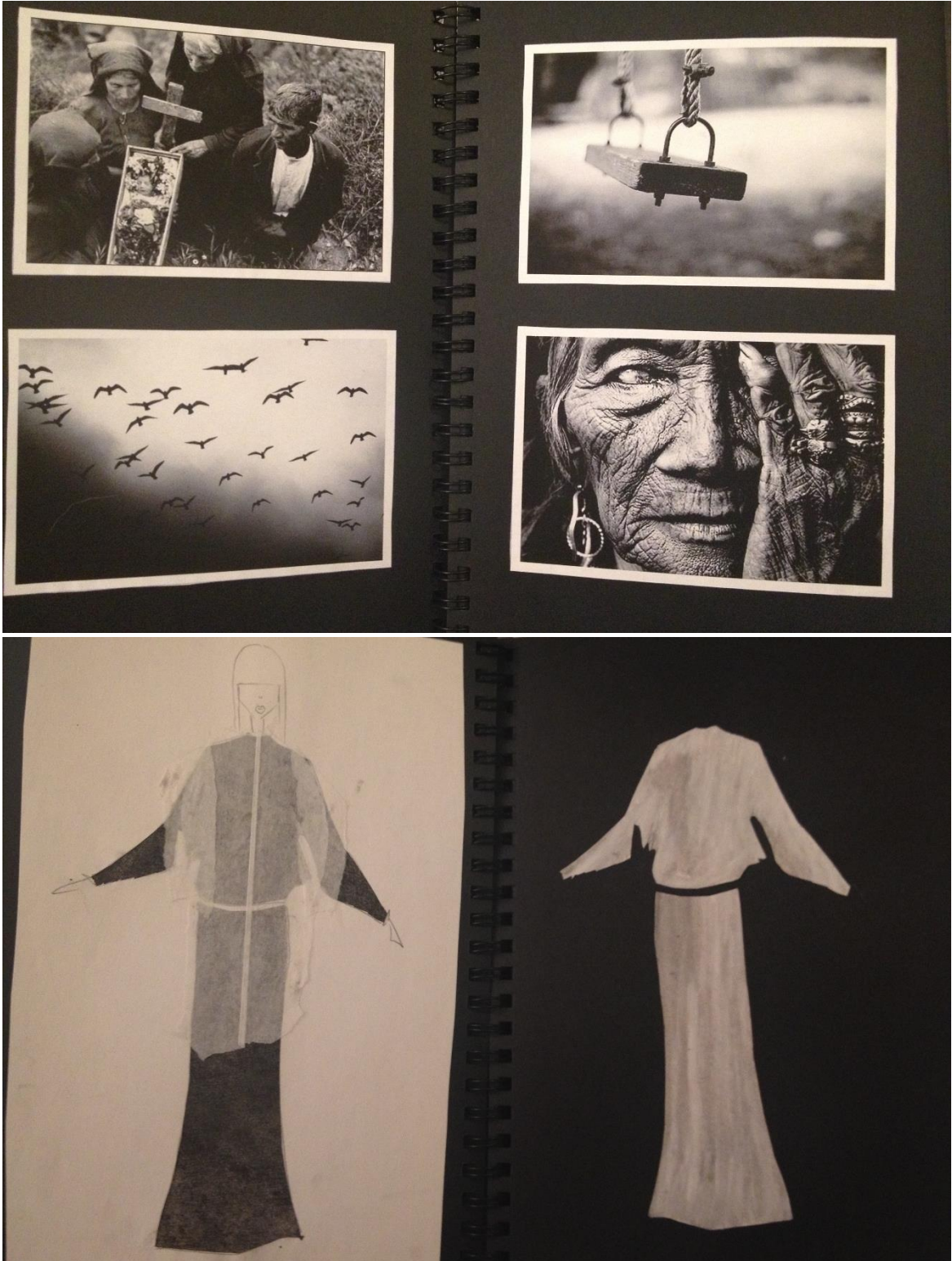
Kaikki mainitsemattomat kuvat ja kuviot ovat kirjoittajan ottamia tai valmistamia.

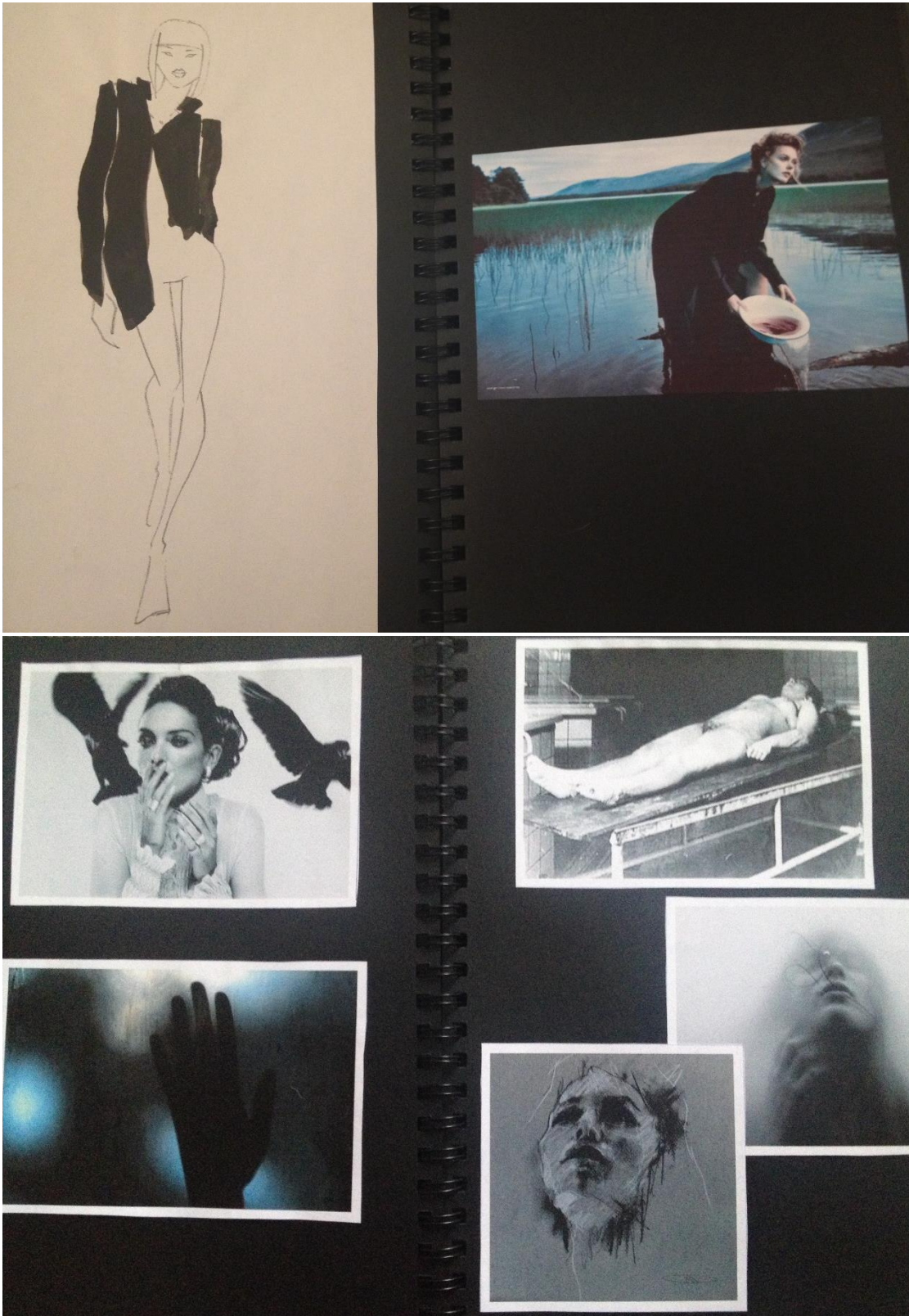

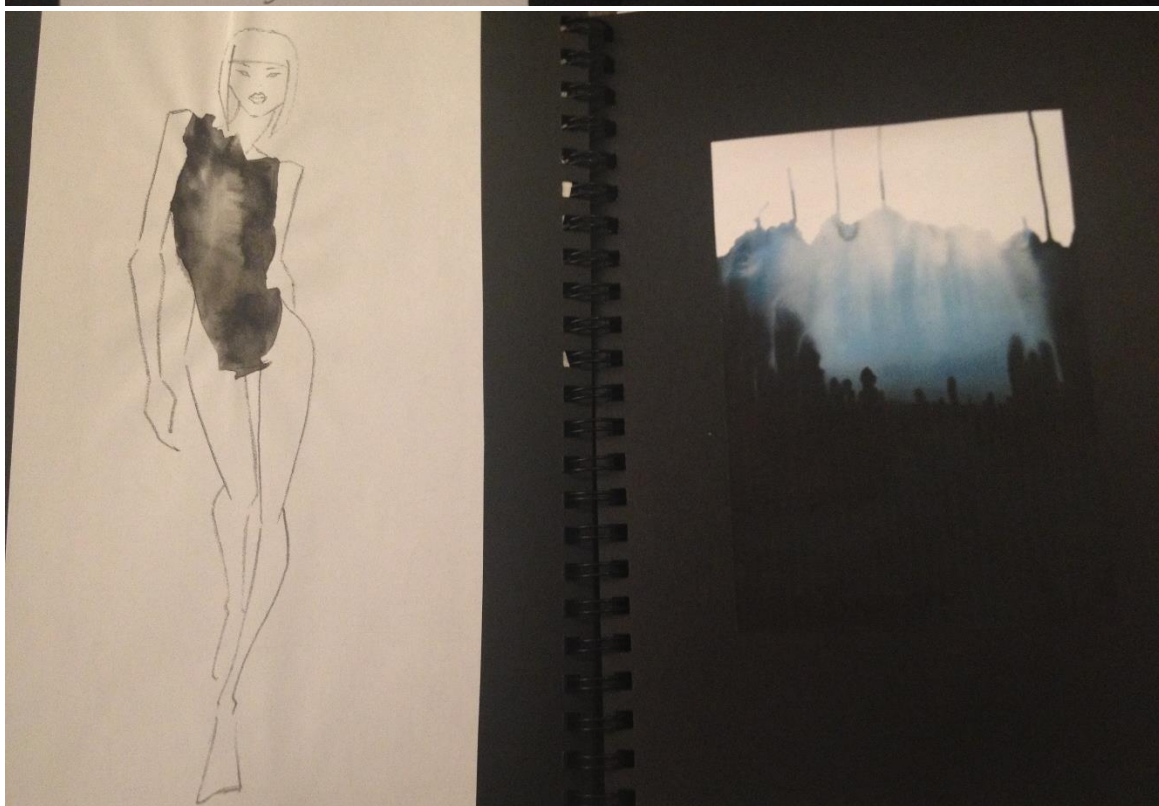
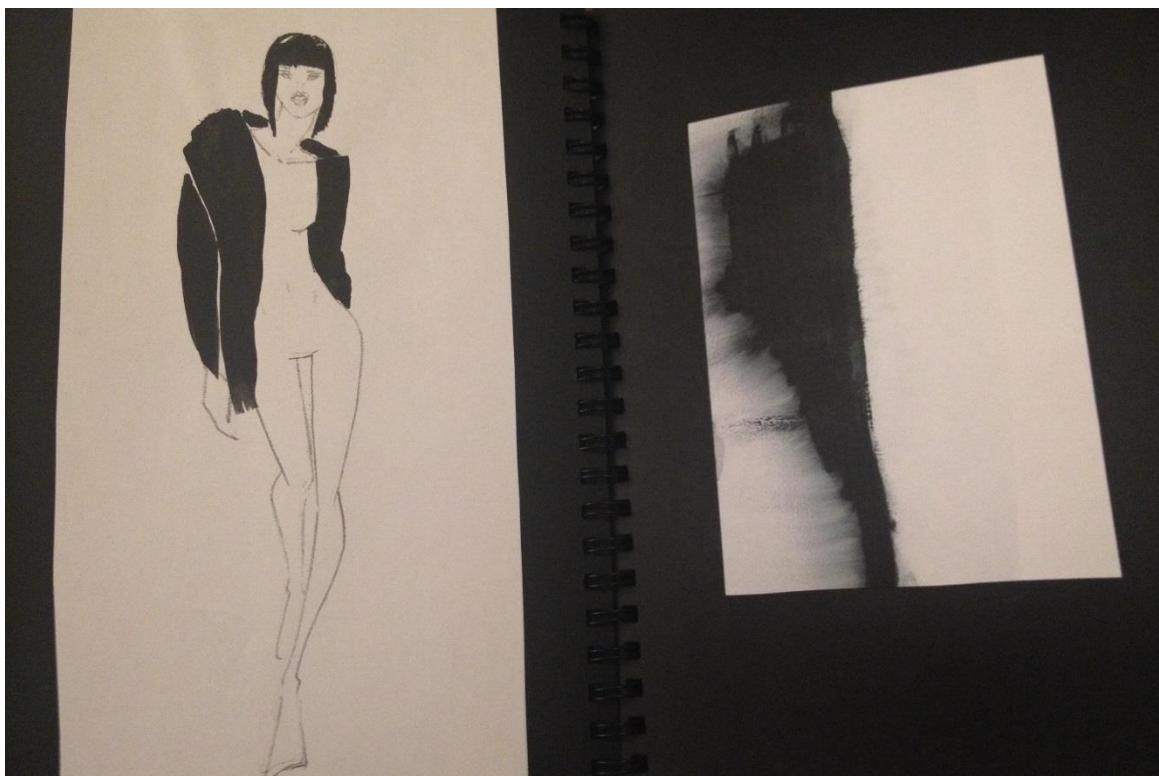
"memento te mortalem esse"

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

MEMENTO MORI -MALLISTOKUVAT

Liite 2.

Kuvat: Heli Saarinen

Asusteet: Jenni Saksa

Malli: Paula Mäki-Hollanti

